БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 212 (4311)
16 СЕНТЯБРЬ 1980 й.
СЕШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади.
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Тонгги газеталарда

✦ КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Куба Коммунистик партияси билан ҳукуматининг раҳбарлари таклифига биноан 15 сентябрь куни расмий дўстлик визити билан Москвадан Кубага жўнаб кетди.

✦ 15 сентябрь куни Тошкентда республика илмий-амалий конференцияси иш бошлади. Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ўтказаётган бу конференция ёшларни ахлоқий тарбиялашнинг актуал проблемаларига бағишланди. Конференция программасида ёш авлодни тарбиялашнинг энг муҳим масалалари юзасидан докладлар қилиш ва ахборотлар бериш кўзда тутилган. Ўзбекистондаги олий ўқув юртларининг етакчи ўқитувчилари доклад қиладилар ва ахборот берадилар.

✦ Қон айланишига кўмак бериш масалаларига бағишланган биринчи Бутуниттифоқ симпозиуми 14 сентябрь куни Ўзбекистон пойтахтида ўз ишини тамомлади. Симпозиум қатнашчилари қабул қилган тавсиялар диққат-эътиборни илғор методларни клиника практикасида қўллашни ҳар томонлама кенгайтиришга қаратади.

Коммунист Раҳмат Нодирматовни «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 3-босмахона коллективи меҳнатсевар, камтар киши сифатида ҳурмат қилади. 1-цехда печатник бўлиб ишлайдиган бу илғор ишчи смена топшириқларини мунтазам 130—140 процент адо этиб келяпти. Унга «Комунистик меҳнат зарбдори» унвони берилган.

СУРАТДА: Раҳмат Нодирматов.

И. Шоинғомов фотоси.

РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ

ПАХТА ПУНКТИ ИШГА ТУШДИ

Ульяново район марказидаги янги тайёрлаш пункти пахта қабул қила бошлади. Ўн тўққизта бетон майдоннинг бирида хирмон кўтарила бошланди. Райондаги ҳамма хўжаликлардан йўлга чиққан трактор карвонлари тайёрлаш пунктига ошиқмоқда. Терим мавсуми охиригача улар бу ерга 20 минг тонна пахта тўкади.

БЕТОН ВОДОПРОВОД

Чиноз бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатида янги поток линия ишга тушди. Унинг конвейеридан пўлат ўзанли темир-бетон қувурлар тушмоқда. Қувурларнинг диаметри 500 миллиметрга боради. Шундай қувурлардан дастлабки 30 километри Зомин ва Қўйтош қувур ариқларини ётқизаётган қурувчиларга жўнатилди. Ана шу қувурлардан Жиззах областининг еттита районидаги қўриқ совхозларга ичимлик сув етказиб берилади.

БИНОЛАР УЧУН КАРКАС

Янгиер электр линиялари устунлари заводида бешинчи пролёт фойдаланишга топширилди. Бу пролётда Қарши, Жиззах чўллари ва Мирзачўлдаги совхоз посёлкаларига мўлжалланган маъмурий ва маданий-маиший аҳамиятдаги биноларнинг каркаслари ясалади. Янги пролёт йилига 15 минг кубметр арматура беради.

БИР ЙИЛДА ИККИ МАРТА ҲОСИЛ

Норин районидаги «Октябрь» колхозининг 130 гектарлик даласи ям-яшил либосга бурканди. Яқинда жўхори ва бошоқли экин ҳосили йиғиштириб олинган бу ерларга жавдар, рапс ва беда экилди. Э. Мамадалиев бригадаси такрорий экилган далаларнинг ҳар гектаридан кеч куз 300 центнердан кўкпоя олиш ниятидадир.

СТУДЕНТЛАР ИЛМИЙ ЛАБОРАТОРИЯСИ

«Комсомол 60 йиллиги» совхози Туямўйин массивида ажратиб берган 20 гектар адир ер Андижон пахтачилик институтининг студентлари учун илмий лаборатория бўлиб қолди. Институт студентлар конструкторлик бюроси аъзоларининг таклифига биноан шу участкада томчилатиб суғориш системаси жорий этилади. Бу усул сув сарфини ва суғоришдаги сермеҳнат ишларни камайтиради. Студентлар конструкторлик бюросида адир ерларни ўзлаштиришнинг дастлабки лойиҳалари тайёрланди.

(ЎзТАГ).

КПСС XXVI СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК

СИФАТ ВА САМАРАДОРЛИК — АСОСИЙ ШИОРИМИЗ

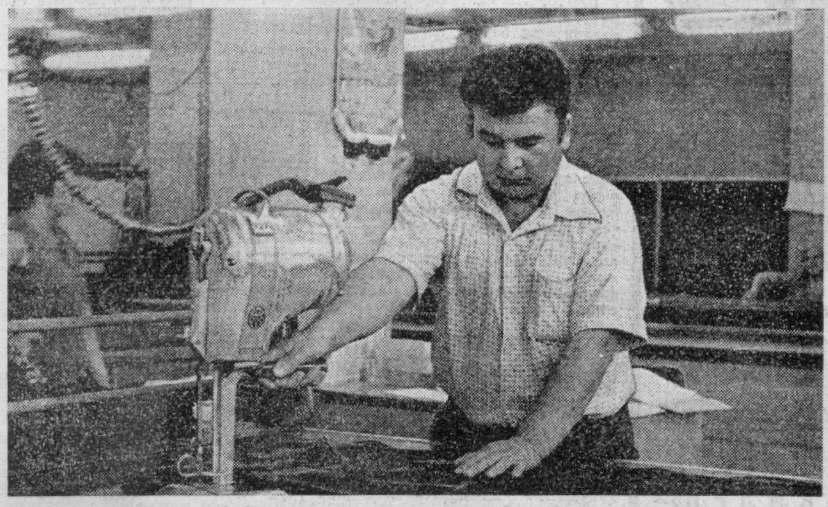

Мана ўн уч йилдирки, Фахриддин Худойқулов «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилиб келаяпти. У алоҳида буюртма бўйича тайёрланадиган кийимларни бичади. Уз касбини пухта эгаллаб олган бу йигит смена топшириқларини мунтазам 180—190 процент адо этяпти.

СУРАТДА: Фахриддин Худойқулов.

Р. Заградтинов фотоси.

ҚУРИЛИШ МАЙДОНИДА

БИНОКОРЛАР АҲДИ

БУГУН

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» 2-УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИГА ҚАРАШЛИ 27-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИНИНГ ИВАН АНДРЕЕВ БОШЛИҚ КОММУНИСТИК МЕҲНАТ БРИГАДАСИ МУДДАТИДАН ЯРИМ ОЙ ОЛДИН БЕШ ҚАВАТЛИ 90 КВАРТИРАЛИ ТУРАР ЖОЙ БИНОСИ МОНТАЖИНИ НИҲОЯСИГА ЕТКАЗДИ. Пойтахтимизнинг Аҳмад Дониш кўчасида қурилаётган бу бинода айни пайтда пардозлаш бригадалари иш бошлашди.

27-қурилиш бошқармаси қурувчилари Строительный кўчасида 160 квартирали уйни тиклашяпти.

— Иккала бинони ҳам,— дейди бошқарма техника ишлаб чиқариш бўлимининг бошлиғи Геннадий Ремизев,— Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 63 йиллик юбилейи арафасида фойдаланишга топширишга сўз берган.

* * *

УЙЛАР КЎПАЯДИ

БУГУН

Чилонзор массивидаги Наққошлик кўчасида тўрт қаватли турар жой биноси фойдаланишга тахт қилиб қўйилди. Уни «Главташкентстрой»га қарашли 153-трестининг 1-қурилиш бошқармасининг И. Мавлонов бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси бунёдга келтирди.

Йилнинг охиригача бу бригада коллективи яна бир 64 квартирага мўлжалланган истиқомат масканини қуриб, фойдаланишга тахт қилиб қўйишни кўзлаб меҳнат қилмоқда.

М. ФЕЛЬДМАН.

«ТАШСЕЛЬМАШ»: ИШЧИ МУХБИРЛАР ПОСТИ ХАБАР БЕРАДИ

ҚИШЛОҚҚА — САМАРАЛИ ЁРДАМ

ЯНА „ХНП-1,8" ТАЙЁРЛАНЯПТИ

▲ МАШИНАСОЗЛАР БУ МАШИНАНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА ЯХШИ ТАЙЁРГАРЛИК КЎРИШДИ
▲ УЛАРНИНГ МАЖБУРИЯТИ — ПЛАНГА ҚЎШИМЧА 150 ТА ҒИЛДИРАКЛИ «ПАХТА ЗАВОДИ» БЕРИШ
▲ ЯНГИ ПАХТА КОМБАЙНИГА — СИФАТ БЕЛГИСИ

Бир йил муқаддам заводнинг бош йиғув конвейерига «ХНП-1,8» маркали (пневмоподборщиги ва тозалагичи бўлган) пахта териш машинаси қўйилганди. «Ташсельмаш»чилар норматив муддатидан икки баравар тез вақтда янги машинани ўзлаштирдилар ва у 1979 йил ҳосилини йиғишда иштирок этди. Бу йил бу машинага пахтакорлардан кўплаб буюртма келди.

Ўтган йилги тажриба машинасозларга қўл келаяпти. Лекин машина конструкцияси бироз ўзгарди. Бу борада конструкторлар ва технологлар талайгина ишлар қилишди. Буни янги пахта териш комбайнига давлат Сифат белгиси берилганидан ҳам билса бўлади.

«ХНП-1,8» да меҳнат ҳажми ортганлиги муносабати билан йиғув цехида янги участкалар ва бригадалар ташкил этиш лозим бўлди. Тозалагичлар участкаси яна ишлай бошлади. Бу участкада иш маълум муддатда тўхтатиб қўйилган эди. Чунки, тозалагичлар ҳамма маркадаги машиналарга ҳам қўйилавермайди.

Демонтаж участкасида иш ҳажми ортди. Бу ерда мосламаларнинг бир қисми ўзгартирилди. «ХНП-1,8» «Т-28Х4» трактори ўрнига янада кучлироқ бўлган «МТЗ-80» тракторига монтаж қилинаяпти. Машинани йиғиш технологияси ҳам бироз ўзгарди. Участкага асосан бўлимларнинг мутахассисларидан иборат бўлган, махсус ташкил этилган бригада юборилди.

22-йиғув цехи олдига ишчи аппаратлари йиғиш конвейерини «ХНП-1,8»нинг ишчи аппаратларини йиғишга ўтказишга тайёрлаш вазифаси қўйилди. Ҳозир цехда ишлаб чиқаришни тўхтатмаган ҳолда реконструкция ишлари давом этяпти. Кичик конвейер,— ишчи аппаратлари йиғиладиган конвейер бу ерда шундай дейилади,— цехда жойини ўзгартирди ва унда мутлақо янги осгичлар жорий этилди. Конвейернинг умумий баландлиги пасайгани ҳолда, у ишчи аппаратини ердан анча юқори тутиб туради. Бу иш учун қулай, меҳнат унумдорлигини қарийб икки баравар оширади, ускуналарга профилактик хизмат кўрсатиш осон бўлади.

Ўтган йили «ХНП-1,8»ни ишлаб чиқаришга киришилганда, бункерлар тайёрлайдиган 6-цехда аҳвол танг эди. Бу ҳисобга олинди. Агар илгари цех участкалари бутун завод территорияси бўйлаб сочилиб кетган бўлса, ҳозир улар марказлаштирилди. Янги пайвандлаш машиналари ўрнатилиб, улар ишга туширилди. Бўяш конвейери модернизация қилинди, янги эҳтиёт қисмлар участкаси ташкил этилди. Натижада, конвейернинг умумий иш цикли қисқарди.

12 августда «ХНП-1,8» ишлаб чиқарила бошланди. Дарҳол ўтган йилдаги тажрибага биноан, партия комитети ўз мажлисида қабул қилинган социалистик мажбуриятларни бажариш—планга қўшимча 150 та машина ишлаб чиқаришга коллективни жалб этиш бўйича оператив штаб тузди. Эндиликда тонг саҳарда, машинасозлар ишга келишаётганда, заводга кираверишдаги «Социалистик мусобақа экрани»да янги рақамлар устунига разм солишади. Унда бир кун аввал тайёрланган асосий узеллар ва тайёр машиналар кўрсатилган бўлади. 1 сентябрда «Топширилган машиналар» графасида ой бошидан бери 700 та машина топширилганлиги, шундан 262 таси «ХНП-1,8» эканлиги кўрсатилган эди.

«Ташсельмаш»нинг кенжа машинаси бир қатор халқаро кўргазмаларда ҳам яхши баҳо олди. Бу йил у биринчи марта мамлакатимиздан ташқарига чиқади. Жумладан, уни Ангола пахтакорлари олишади.

Ҳозир бутун республикада 80-йил ҳосилини йиғиб-териб олиш учун кураш кенгайган бир шароитда бу курашнинг олдинги марралари фақат пахтазорлардангина эмас, балки завод цехларидан ҳам ўтади. Айниқса, сентябрнинг дастлабки ҳафталарида зўр бериб ишлаш лозим бўлади. Чунки, ғилдиракли пахта заводларининг, пахтакорлар «ХНП—1,8» машинасини шундай дейишаяпти, 15 сентябргача жўнатилганлари пахтазорларда ишлайди.

«Тошкент оқшоми» ишчи мухбирлар пости— кўп нусхали «Ташсельмашевец» газетаси редколлегияси.

• *Техника тараққиёти йўлида*

КАСБ ЎЗГАРТИРИШДИ

Тошкент абразив комбинатининг тайёрлаш участкаси ишчилари касбни ўзгартиришди— улар оператор бўлиб қолишди.

Бўлғуси пардозтош ёки қайроқтош учун «хамир» тайёрлаш осон иш эмас. Пардоз қум, оташбардош лой, сув ва бошқа компонентларни аниқ белгиланган миқдорда қориштирмоқ керак. Шу сермеҳнат иш илгари қўлда бажарилар ва бу кўпинча чиқитга сабаб бўлар эди. Чунки баъзан технологик жараён бузиларди.

Участкада ўрнатилган янги автомат линиялар қўл меҳнатига тамомила барҳам берди, оператор икки ҳисса кўп иш бажара бошлади. Шу билан бирга автоматика массада қориштириладиган ҳамма моддалар дозаси аниқ ва пировард маҳсулот —абразив асбоб сифатли бўлишига кафолат беради.

(ЎзТАГ).

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА

ОБУНАЧИЛАР СОНИ ОШМОҚДА

Шу кунларда пойтахтимизнинг барча олий ўқув юртларида матбуот нашрлари — газета ва журналларга обуна бўлиш ишлари қизғин давом этмоқда. Жумладан, Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтида ҳам бу иш кенг йўлга қўйилган.

БУГУН

ана шу институтда обуна бўлишнинг навбатдаги қисми ниҳоясига етказилди. Булар 800 нафар йигит ва қизлардан иборат биринчи курс студентлари бўлиб, улар институт бўйича матбуот нашрларига обуна бўлишни биринчи бўлиб муваффақият билан якунладилар.

— Студентларимиз,— дейди институт комсомол комитетининг секретари З. Каримов, —айниқса «Гудок», «Комсомольская правда», «Комсомолец Узбекистана» газеталарига завқ-шавқ билан обуна бўлмоқдалар.

Айни пайтда институтнинг юқори курсларида ҳам нашрларга ёзилиш жадал суръатда давом этмоқда.

БИЛИМ ЮРТЛАРИ ЎРТАСИДА БИРИНЧИ

БУГУН

шаҳримиздаги 155-ўрта махсус ҳунар-техника билим юрти педагогик ва мастерлар коллективи 1981 йил учун газета ва журналларга обуна бўлишни муваффақиятли якунлади.

Билим юртида ўн икки хил газета ва журналларга ёзилишга эришилди. Шулардан олтмиш процента марказий матбуот органларидир. 20 мастер ва 45 ўқитувчини ўз ичига олган мазкур коллектив пойтахт билим юртлари ўртасида биринчи бўлиб обуна ишларини ниҳоясига етказди.

Атеистик конференция

«В. И. Ленининнинг илмий-атеистик таълимоти Ўзбекистонда» номли мавзуда

БУГУН

Акмал Икромов районида илмий-оммавий конференция бўлиб ўтди. Унда районнинг ўн бешта маҳалласидан вакиллар, олимлар ҳамда агитаторлар иштирок этдилар.

Сўзга чиққан актив атеистлар, рус тили ва адабиёти мутахассислари, комсомол вакиллари атеизмнинг бугунги кунда Ўзбекистондаги камоли ва вазифалари ҳақида гапирдилар.

Пойтахтимизнинг Собир Раҳимов районидаги янги бунёд этилаётган «Марказ —17» ва «Марказ— 18» кварталлари тобора кенгайиб, кўркамлашиб бормоқда. Бу ерда турар жой бинолари билан бир қаторда маиший объектлар, боғчалар ҳам қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда.

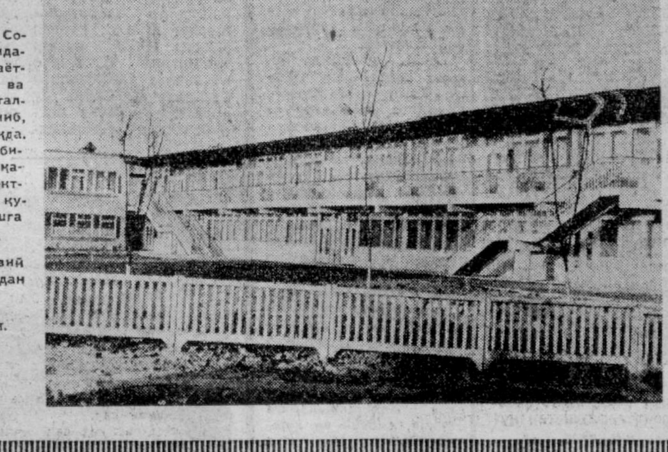

СУРАТДА: замонавий болалар боғчаларидан бири.

Ҳ. Шодиев фотоси.

Совхоз учун коттежлар

БУГУН

«Узгипросельхоз» институти мутахассислари қишлоқда қуриладиган коттеж уйлар лойиҳасининг янги конструкцияси устида олиб бораётган ишларни ниҳоясига етказишди.

Мазкур коттежлар ички тузилиши билан ҳам, ташқи кўриниши билан ҳам одатдаги турар жой биноларидан кескин фарқ қилади. Уларни қуришда ишлатиладиган бетон панеллар қурилиш жараёнини анча тезлаштиради.

Янги лойиҳа бўйича дастлабки коттеж-уйлар пойтахт область Бўка районининг «Кўкорол» совхозида қурилади.

Ҳашарчилар йўлга чиқди

Шаҳримизнинг Куйбишев райони корхоналари ва заводлари ишчи вакилларидан тузилган биринчи ҳашарчилар бригадаси

БУГУН

сирдарёлик пахтакорлар етиштирган мўл «оқ олтин» ҳосилини йиғиб-териб олишга мададкор бўлиш учун оталиқдаги хўжаликлар сари йўлга тушди. Бригада ўн беш кишидан тузилган. Булардан беш нафари автолетучка ҳайдовчилари бўлиб, улар асосан терим агрегатлари ремонти билан шуғулланадилар. Қолганлар эса бепоён далаларда «зангори кема»ларнинг штурвалларини бошқарадилар.

Терим мавсуми охиригача район меҳнаткашлари ўзларининг 25 дан зиёд ана шундай ҳашарчилар бригадасини оталиқдаги хўжаликларга юборадилар.

Механизаторлар ҳузурида

БУГУН

пойтахтимизнинг Собир Раҳимов номидаги маданият уйининг бир группа ижодий коллективи ўз оталиғидаги Сирдарё область «Оқ олтин» районига жўнаб кетди. Улар бу ерда ўтказилаётган механизаторларнинг область слётида иштирок этадилар. Группа 30 кишидан иборат бўлиб, унинг составида маданият уйи қошидаги халқ чолғу асбоблари ансамбли, лекторлар ва агитаторлар бор.

— Ижодий коллективимиз, — дейди район маданият бўлими мудири Ш. Ҳайитметов,— пахта йиғим-териминининг асосий гвардиячилари ҳисобланмиш механизаторлар ҳузурида янги концерт программасини намойиш этадилар, деҳқонларимизнинг фидокорона меҳнатини мадҳ этадилар.

БОШ ВИСТАВКАГА ЭЪТИБОР

БУГУН

Ўзбекистон ССР Халқ Хўжалиги Ютуқлари Виставкасида иттифоқдош республикалар халқ хўжалиги қўлга киритган ютуқлари виставкалари ишини планлаштириш советининг кенгаши ўз ишини тугатди. Турли министрликлар вакиллари, идора ходимлари ва виставка директорлари қатнашган бу кенгашда тематик виставкалар ўтказиш сифатини ва самарасини яхшилаш ва шу билан асосий эътиборни мамлакатнинг бош виставкасига қаратиш масалалари муҳокама қилинди.

Кенгаш қатнашчилари, шунингдек тармоқлараро виставкалар, кўргазма, конкурслар бўйича ҳам мулоҳазалар юритишди. Улар кенгаш сўнгида виставка павильонларини томоша қилишди. Виставканинг асосий таъминотчилари бўлмиш Тошкент областининг Х. Турсунқулов ҳамда Самарқанд областининг К. Маркс номли хўжаликларини бориб кўришди.

АБУ АЛИ ИБН СИНО ТУҒИЛГАН КУННИНГ 1000 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ОЛИМ, МУТАФАККИР, БУЮК ИНСОНГА

15 сентябрь куни Тошкентда Ўрта аср алломаси туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланган кўргазма очилди. Ўзбекистон рассомлари, графиклари, ҳайкалтарошлари, ўймакор усталари, театр ва кино рассомларининг кўргазмага тақдим этган асарларида Абу Али ибн Сино образи мутафаккир, табиб, ўзгаларнинг азоб-уқубатларини юрак қўри билан қабул қилувчи, халқ донишмандлигининг тимсоли сифатида намоён бўлган.

Н. Қўзибоевнинг «Изланиш гултожи» ва Ж. Умарбековнинг «Ақл-заковатли одам» деб аталган полотноларида, Т. Назаровнинг триптихида Ибн Сино «шифокорлар устози» сифатида тасвирланган. Унинг тадқиқотлари асрлар оша, ҳозир ҳам одамларга хизмат қилмоқда. К. Носировнинг «Мунозара» картинасида Ибн Сино душманлар қуршовида бўлишига қарамай, ўз фикр ва қарашларини ошкора айтиш ва ҳимоя қилишдан қўрқмайдиган олим сифатида акс этган.

Ибн Синонинг линогравюраси, унинг тош ва ганчга, мисга ўйиб ишланган ҳайкаллари кўргазмага кўплаб қўйилган. Бу ердаги асарларнинг кўпи олим юбилейига тайёрланган ёдгорликларнинг моделларидир.

(ЎзТАГ).

ФЕСТИВАЛЬ ОЛДИДАН

25 сентябрдан 1 октябргача Ўзбекистонда ўтказиладиган совет музикаси Бутуниттифоқ фестивалида Москва, Ленинград, иттифоқдош республикаларнинг таниқли бадиий коллективлари ва солистлари, машҳур композиторлар, қўшиқ ёзувчи шоирлар қатнашадилар. Бўлажак санъат байрамини тайёрлаш ва ўтказиш ташкилот комитетининг 15 сентябрь куни бўлиб ўтган мажлисида шу ҳақда хабар қилинди. Байрам КПССнинг XXVI съездига бағишланади.

Фестивалга тайёргарликнинг бориши тўғрисида республика министрликлари ва идоралари, Композиторлар союзи раҳбарларининг ахборотлари тингланди. Бу байрам Тошкентда бошланиб, Ўзбекистоннинг барча область марказларида, кўпгина шаҳарларида давом этади. Байрам қатнашчилари республикадаги саноат корхоналари, колхоз ва совхозларнинг меҳнатчилари билан учрашадилар. Бутуниттифоқ фестивали меҳнаткашларни маънавий ва интернационал руҳда тарбиялаш соҳасида муҳим роль ўйнаши, совет халқлари миллий маданиятларини бундан буён ҳам ўзаро бойитиш ишига хизмат қилиши лозимлиги мажлисда қайд қилиб ўтилди.

(ЎзТАГ).

ДЕПУТАТ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

ЮТУҚЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАБ

Ҳамма жойда бўлганидек, бизнинг коллективимиз ҳам КПСС Марказий Комитетининг «КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа ўтказиш тўғрисида»ги қарорини якдиллик билан маъқуллади ва ана шу қарор асосида илгари қабул қилган социалистик мажбуриятларни қайта кўриб чиқди. Барча имкониятлар ҳисобга олинган ҳолда КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди шарафига йиллик мажбуриятда қайд этилганидек, планга қўшимча равишда 300 минг сўмлик ўрнига 330 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш, 25 минг сўмлик рационализаторлик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этишга қарор қилинди.

Ҳозирги кунда бир мингдан ортиқ кишини ташкил этган коллективимиз: «Беш йилликка — зарбдор якун», «КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олайлик» деган умумхалқ шиорига қўшилган ҳолда меҳнат қиляпти. Коллективимиз ўртасида шахсий беш йиллик топшириқни бажариб, ўн биринчи беш йиллик ҳисобига меҳнат қилаётган илғорлар сони 330 кишига етди. Булар орасида шаҳар Совети депутати — пайвандчи Марғуба Қодировна Тожибоева, Собир Раҳимов район Совети депутатларидан; комсомол аъзолари — тикувчи Мавлуда Исматовна Раҳматуллаева, бичиқчи Вазира Камоловна Иброҳимова, катта мастер Ирина Геннадьевна Мальковалар, шунингдек тикувчи М. Акбарова, бичиқчи З. Турсунова, прессчи Т. Бадалбоев, параллон қирқувчи Л. Ниёзова, полировкачи В. Ивахненко ва бошқалар бор.

Жумладан мен ҳам шахсий беш йиллик топшириғимни бажардим. КПСС XXVI съезди шарафига уч ойлик ишлаб чиқариш топшириғимни бажаришга аҳд қилдим. Шуниси қувончлики, корхонамиздаги ўнта яқин халқ депутатлари москвалик депутатларнинг оширилган социалистик мажбуриятнинг бажарилиши устидан депутатлик назорати ўрнатиш ҳақидаги ташаббусларига қўшилдилар ва шу асосда иш олиб боришмоқда.

Коллективнинг план-топшириқлар ва социалистик мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилишида депутатлар группаси ўзининг муайян ҳиссасини қўшиб келмоқда. Ишлаб чиқаришнинг ҳамма фаолиятида яқиндан ёрдам бериш депутатлик группасининг вазифасидир. Бу группа план асосида иш олиб бормоқда. Унинг иш программасида асосан ишлаб чиқаришнинг тиғиз жойларига, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомига, асосий хом ашё ва материаллардан шунингдек ишлаб чиқариш чиқиндисидан фойдаланишга алоҳида эътибор берилади. Айниқса, хом ашё ва тайёр маҳсулотлар омборхоналарида қимматли материаллар қандай сақланаётганлиги депутатлар диққат-эътиборида. Шунингдек, улар томонидан белгиланган тартиб бузишлик ёки камчиликнинг бартараф этилиши ҳам диққат марказида туради.

Масалан, депутатлар группаси корхона таъминот бўлимига қўғирчоқлар солинадиган қутилар тайёрлаб берадиган ташкилотга тезликда картон етказиб беришни таклиф этди. Чунки ўйинчоқлар учун бундай қутилар бошқа корхонада тайёрланади. Бу метод картонни корхонага, сўнгра қутича ишлаб чиқарувчига етказиб беришдан холи этди, бу эса, ўз навбатида транспортга кетадиган сарф-харажатни тежаш имконини берди.

Корхонамизда айниқса янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифатини яхшилашга алоҳида эътибор берилмоқда. Масалан, йил бошидан буён бир неча янги номдаги қўғирчоқлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. 10 номдаги маҳсулот давлат Сифат белгиси билан тайёрланмоқда. Маҳсулот яхши бўлгач, унинг харидори ҳам кўпаяди. Шунинг учун ҳам план-топшириқларни муваффақиятли адо этаётган коллективимизнинг йил бошидан буён планга қўшимча равишда реализация қилган маҳсулотлари икки юз минг сўмликдан ошиб кетди. Беш йилликка — зарбдор якун ясаш йўлида астойдил меҳнат қилаётган коллективимизнинг меҳнат муваффақиятлари тобора ортаверади.

М. ҚОБУЛОВА,
Тошкент ўйинчоқлар фабрикаси йигувчиси, шаҳар Совети депутати.

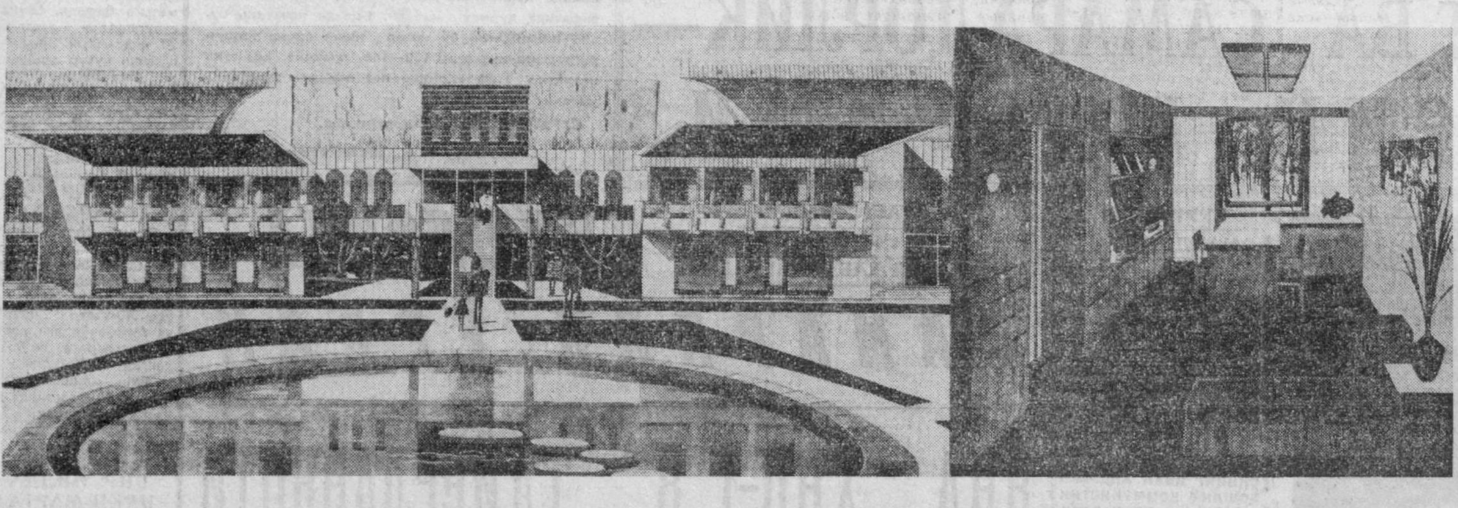

• ШАҲАРСОЗЛИК СОВЕТИ КЕНГАШМОҚДА

ТОШКЕНТ КЕЛАЖАККА ОДИМЛАЯПТИ

Фрунзе районидаги янги микрорайон ва Ҳамза районидаги табиатни муҳофаза қилиш комплекси объектларининг техник лойиҳаси ишлаб чиқилди. Лойиҳа «Ташгипрогор»нинг ижодий коллективи томонидан яратилиб, яқинда Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг архитектура-планлаштириш Бош бошқармаси шаҳарсозлик Совети томонидан атрофлича ва синчиклаб ўрганиб чиқилди. Лойиҳани муҳокама қилишда республикамиз пойтахтидаги етакчи меъморлар иштирок этишди.

∴ ∴ ∴

Биринчи лойиҳа ҳақида унинг бош архитектори Б. Мельников чизмалар, макетлар, суратлар ва фотосуратлар ёрдамида ҳикоя қилиб берди.

Тўрт кварталдан иборат бўлажак микрорайоннинг лойиҳасини халқ депутатлари шаҳар Советининг топшириғига биноан институтнинг 8-устахонаси мутахассислари ишлаб чиқишди. Микрорайон Физкультурная ва Грузовая кўчалари оралиғидаги 21,5 минг гектар жойни эгаллайди. Бу ерда 7,5 минг аҳоли истиқомат қилади. Уларнинг асосий қисмини тўқимачилик комбинатининг ходимлари ташкил қилади. Микрорайонни бунёд этиш ишларини шу йилда бошлаш ва 1982 йилда ниҳоясига етказиш назарда тутилмоқда.

Муҳим топшириқни бажараётган лойиҳа авторлари микрорайонда яшаш ва дам олиш учун лозим бўлган шароитни мукаммал яратишга алоҳида аҳамият беришди. Жумладан, Б. Мельников юзаки қараганда майда деталга аҳамият берди. «Ташгипрогор» 1-уйсозлик комбинатининг мутахассислари билан ҳамкорликда беш қаватли йирик панелли уйларнинг лойиҳасини такомиллаштирди. Унда тўқимачилик комбинатида кам сонли оилалар меҳнат қилаётганлиги ҳисобга олинди. Шу боисдан ҳам таклиф қилинаётган вариантда микрорайоннинг марказий қисмида кўплаб барча қулайликларга эга бўлган кичик ҳажмли квартираларни тиклаш тавсия қилинди. Яна бир муҳим нарса. Микрорайон Салор канали ёнида жойлашади. Каналнинг қирғоқлари ободонлаштирилади, хиёбонлар, дам олиш учун мўлжалланган махсус жойлар ташкил қилинади. Лойиҳачилар Физкультурная кўчасини ободонлашган ва яшилликлар билан қопланган пиёдалар хиёбонига айлантиришни тавсия қилишди. Шахсий машиналар учун ер ости гаражлари қуриш ҳам назарда тутилган.

Ҳозир бўлажак микрорайон территориясида 4 минг аҳоли истиқомат қилмоқда. Улар асосан эски бир қаватли уйларда яшашмоқда. Уларнинг ҳаммаси кўп ўтмасдан бузилади. Уларнинг ўрнида «148» янги сериясидаги беш қаватли бинолар тикланади. Микрорайон атрофида тўққиз қаватли турар жой бинолари қад кўтаради.

Муҳокама қатнашчилари микрорайон жамоат марказини тиклашда лойиҳачиларнинг тўғри йўл тутганликларини таъкидлашди. Лойиҳа авторлари микрорайон марказида мактаб, иккита болалар боғчаси, савдо объектлари, маҳалла комиссиясининг биноси, омонат касса ва бошқа жамоат биноларини тиклашни тавсия қилишди.

Сўзга чиққанлар лойиҳани маъқуллаш ва меъморларнинг меҳнатига тўғри баҳо бериш билан бир қаторда айрим камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтишди, баъзи таклифларни киритишди. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети капитал қурилиш Бош бошқармаси лойиҳа ишлари бўлимининг бошлиғи М. Токарь «Ташгипрогор» меъморларининг ишидан мамнун эканлигини билдирди. Айни пайтда у лойиҳа авторларига 9 қаватли уйларни қандай жойлаштириш ҳақида ўйлаб кўришни тавсия этди.

Муҳокамага архитектура-планлаштириш Бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Л. Адамов якун ясади. У умуман лойиҳани маъқуллашни таклиф қилди. Аммо авторларга муҳокама пайтида айтилган камчилик ва таклифларни ҳисобга олишни маслаҳат берди. Совет меъморларининг ишини маъқуллади.

∴ ∴ ∴

Лойиҳанинг бош архитектори Ю. Бобровский муҳокама қатнашчиларини табиатни муҳофаза қилиш комплекси объектларининг лойиҳа-смета ҳужжатлари билан таништирди.

Бу 1981 йилда биринчи навбатини қуриш бошланадиган комплекс учун Ҳамза районининг территорияси ажратилган. Унинг умумий ҳажми 53,3 гектарга тенг бўлади. У шаҳар айланма йўли билан Чирчиқ дарёси яқинидаги «Роҳат» кўли ўртасида тикланади. Асосан қурилишлардан холи бўлган жойларда қад ростлайди. Катта комплекс асосан кўнгилли ташкилотларнинг биноларидан ташкил топади. Жумладан, табиатни муҳофаза қилиш, сувга чўкканларни қутқариш, балиқчилик ва ҳаваскор асаларичилик жамиятларининг бинолари тикланади.

Бош планда комплексни бир неча йилда тиклаш кўзда тутилган. Унинг 24,3 гектар майдонга эга бўлган биринчи навбатини келгуси йилда якунлаш кўзда тутилган. Бунинг учун уч миллион сўмлик капитал маблағ ажратилди. Биринчи навбатда тикланиши лозим бўлган объектлар қаторига нималар киради? 210 ўринли ва конференц залга эга бўлган ишлаб чиқариш биноси, меҳмонхона ва қатор бошқа объектлар. Кейинчалик асаларичилар уйи, иккита сузиш ҳавзаси ва спорт марказига эга бўлган «Нептун» республика болалар клуби, теплица, тустовуқ, каклик ва карқурларни сақлаш тажриба участкаси, инкубатор, ем-хашак омбори ва бошқа объектлар тикланади.

Барча территория ободонлаштирилган бўлади. Ободонлаштириш ишлари аниқ мақсадга йўналган ҳолда олиб борилади. Яъни, ободонлаштириш территорияни гўзаллигини оширишга, дам олиш учун шароитни яхшилашга хизмат қилади. Асосан дуб, бук, чинор, каштан, оққайин дарахтлари экилади.

Лойиҳа қизғин муҳокама қилинди. Сўзга чиққан эксперт В. Сутягин, архитектор В. Александрович, буюртмачи — Ўзбекистон ССР табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг вакили В. Шаевич, Л. Адамов ва бошқалар «Гишгипрогор» меъморлари томонидан таклиф этилган ишни юқори баҳолашди.

И. АҲМЕТОВ.

∴ ∴ ∴

СУРАТЛАРДА: табиатни муҳофаза қилиш объектларининг деталлари; 210 ўринли мажлислар зали, ишлаб чиқариш корпусидаги ишчи хоналарининг кўриниши.

РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ

НАМАНГАНДА «ЗАНГОРИ ЁҚИЛҒИ»

Наманганлаги «Горгаз» бошқармаси коллективи шаҳар газ қувурлари шохобчаларини кенгайтириш йиллик программасини муддатидан илгари бажарди. «Зангори ёқилғи» трассалари 12 километр чўзилди. Йил бошидан буён Наманган аҳолисига 50 миллион кубометр газ берилди. Суюқ ёқилғи эса икки минг тоннадан кўп берилди. Бу бутун ўтган йилдагига қараганда 200 тонна кўпдир.

Наманган областида 170 мингта квартира ва хусусий уйларда истиқомат қилувчи аҳоли ҳозирги вақтда энг арзон ва қулай ёқилғидан фойдаланмоқда. Олтита район марказига, ўнлаб колхоз ва совхозларда газ қувурлари ётқизилди. Яна иккита район маркази, Косонсой ва Чортоқ шаҳарларига газ қувурлари ётқизиш ишлари тугалланмоқда.

БУЮРТМАГА БИНОАН

Пешку районидаги Абу Али ибн Сино номли колхоз биринчи бригадасининг пахтакорларига тушлик танаффус чоғида район матлубот союзининг автодўкони келди. У деҳқонларга яқинда буюрилган саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотларини келтирди. Автодўкон ходимлари буюртмаларни эгаларига топширгач, шу заҳотиёқ колхозчилардан янги буюртмаларни қабул қилиб олдилар.

Терим мавсумида Бухоро областининг Пешку, Ромитан, Ғиждувон, Свердлов районлари ва бошқа районларидаги колхоз ва совхозларнинг далаларига шундай кўчма дўконлар келиб турибди. Теримчиларга 165 автодўкон хизмат кўрсатмоқда. Автодўконларнинг ходимлари ҳар хил харидоргир молларни тўппа-тўғри далага элтиб сотмоқда.

Хўжаликларнинг дала шийпонларида сотувчисиз юзлаб дўкончалар ишлаб турибди. Йигирматадан кўп махсус жиҳозланган машиналарда дала меҳнаткашларига бадиий, сиёсий ва қишлоқ хўжалигига оид янги китоблар сотилмоқда.

(ЎзТАГ)

СИЗГА ҚАНДАЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШЯПТИ?

ЯНГИ МАРРА САРИ

Ҳамшаҳарларимизга намунали хизмат кўрсатаётган 3-автобус паркининг 78 ҳайдовчиси ҳозиргача шахсий беш йиллик планини бажариб қўйди. Айниқса, пешқадам ҳайдовчи Зоир Юсуповнинг катта ютуғи автопарк коллективини янги марралар сари ундаяпти. Тажрибали шофёр самарали меҳнат қилиб, яқинда икки беш йиллик топшириғини бажарганлиги ҳақида рапорт берди. Эндиликда З. Юсупов КПССнинг навбатдаги съезди шарафига зарбдор меҳнат вахтасида туриб меҳнат қиляпти. У съезд очиладиган кунгача келгуси беш йилликнинг биринчи квартали планини бажариш мажбуриятини олди.

— Пешқадам ҳайдовчидан ўрнак олган яна 27 шофёр КПССнинг XXVI съездини муносиб туҳфалар билан кутиб олиш ниятида,— дейди автобаза касаба союз комитети раиси М. Юнусов.— Улар ҳам партия съезди очиладиган кунгача I квартал планини бажаришга аҳд қилишди, 115 ҳайдовчи эса икки ойлик планларини бажаришга сўз беришди. Партиямиз анжумани шарафига бошланган социалистик мусобақада С. Холиқов, Т. Миржалилов, И. Қодиров, Ш. Холмуҳамедов каби шофёрлар олдиндан боришяпти. Улар пассажирларга юксак маданиятли хизмат кўрсатиб, ҳар куни минглаб йўловчиларнинг манзилини яқин қилишяпти.

Бундай илғорларнинг ташаббускорлиги туфайли автопарк коллективи саккиз ойлик планни муваффақиятли адо этди. Планда кўзда тутилганидан бир миллион 232 мингта кўп пассажирга хизмат кўрсатилди. Даромад олиш топшириғи ҳам ошириб бажарилди. Пассажир транспортида ҳаракат мунтазамлиги муҳим кўрсаткичлардан бири ҳисобланади. Шуниси қувончлики, бу соҳадаги саккиз ойлик план 100,8 процентни ташкил этди. Бу автобусларнинг ҳаракат маршрутларида графикка риоя қилиши яхшиланганлигини кўрсатади.

Коллектив ютуғини таъминлаётган омиллардан бири бешта маршрутда бригада пудратига ўтилганлиги бўлса, иккинчиси тўққизта маршрутда ишлаётган ҳайдовчилар сменали, яъни 7 соатлик иш кунига ўтказилганлигидадир. Ҳозирги пайтда йил охиригача барча маршрутлардаги ҳайдовчиларни 7 соатлик иш кунига ўтказиш тадбирлари кўриляпти. Бундан мақсад автопаркда меҳнат унумдорлигини ошириш ва йўловчиларга юксак маданиятли хизмат кўрсатишни яхшилашдир. Чунки иш куни қанчалик қисқа бўлса, ҳайдовчи кўп толиқмайди, шунга яраша меҳнат қилади.

Бугунги кунда беш йиллик планини 19 ноябрда, якунловчи йил планини 25 декабрда бажариш учун курашаётган коллектив олдида катта вазифалар турибди. Айниқса, қиш мавсумига тайёргарлик ишларига жиддий эътибор бериш лозим. Чунки қиш кунлари ҳам йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиш бугунги кундаги тайёргарликка кўп жиҳатдан боғлиқ. Тўғри, коллектив ҳозирнинг ўзида керакли миқдорда қум, туз тайёрлаб қўйди. Автомобиллар ювиладиган жой янгидан жиҳозланди. Маъмурий корпус ремонтдан чиқарилди. Бироқ ишлаб чиқариш корпусларини ремонт қилиш ишлари ҳали тугалланганича йўқ. Чиқинди сувларни тозалайдиган янги жиҳозлар ўрнатиш ҳам давом этяпти.

Ўйлаймизки, автопарк коллективи, қишга тайёргарлик ишларини янада кучайтиради ва совуқ кунларда ҳам ҳамшаҳарларимизга намунали хизмат кўрсатиб, ўз устига олган оширилган мажбуриятларини шараф билан адо этади.

М. МУРОДОВ.

«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг аҳил коллективи КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб меҳнат қилмоқда.

СУРАТДА: шу бирлашма 4-цехининг тикувчиси Сайёра Қурбонова. Бу илғор тикувчи кунлик нормасини 120 процентга етказиб адо этяпти.

И. Шониғомов фотоси.

«Ягона қардошлик оиласида» тўплами

«Ягона қардошлик оиласида» тўплами босмадан чиқди. Бу тўпламга КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Л. И. Брежневнинг 1980 йил 27—31 августда Олмаотада бўлиб, Қозоғистон ССР ва Қозоғистон Коммунистик партиясининг 60 йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок қилганлигига доир материаллар киритилган.

Сиёсий адабиёт нашриёти бу тўпламни чоп этди.

(ТАСС).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Партия сиёсатини қўллаб—қувватламоқдалар

КОБУЛ. Кейинги кунларда мамлакатнинг кўп вилоятларида Афғонистон Демократик Республикаси партия ва ҳукуматнинг олиб бораётган сиёсатини қўллаб-қувватлаш юзасидан оммавий митинг ва йиғилишлар бўлди. Қабилаларнинг неча минглаб оқсоқоллари, руҳонийлар, ишчилар, деҳқонларнинг, зиёлиларнинг вакиллари апрель революциясининг ғалабаларини ҳимоя қилишга тайёр эканликларини билдирдилар.

Кунар, Лагман, Самангон, Фарёб вилоятлари ва бошқа вилоятларда аҳолининг АДР халқ қуролли кучлари жангчилари билан қўшма митинг ва йиғилишлари ўтказилди.

Янги кўнгиллилар империализм ва реакцияга сотилган шайкаларга қарши курашмоқ учун армия сафига кирмоқдалар. Улар халқ қуролли кучлари сафида туриб, босмачиларни тор-мор келтириш операцияларида қатнашмоқдалар, аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб бормоқдалар, мамлакатнинг турли районларида хавфсизлик ва осойишталик бўлишини таъминлаш учун бутун куч-ғайратларини сарф қилмоқдалар.

Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, АДР Революцион кенгашининг Раиси ва Бош министри Бабрак Кармал Самангаи вилояти Хулм уезди меҳнаткашларининг вакилларини қабул қилди. Кобул радиосининг хабар беришича, уезд меҳнаткашларининг вакиллари учрашув вақтида АДР раҳбарлигини қўллаб-қувватлаб, апрель революциясининг душманларига қарши тўла ғалаба қозонгунча кураш олиб боришга шай бўлиб турганликларини изҳор қилдилар.

Ҳиндистон металлурглари рекорди

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон металлургиясининг энг йирик корхонаси — Бхилаи металлургия комбинати комплексига кирувчи саноат объектлари август ойида янги ишлаб чиқариш рекордлари ўрнатдилар. Нандини оҳак карьерида ойлик топшириқ 60 процентдан кўпроқ ошириб бажарилди, Ражара-Пахар темир конларида эса 20 процентдан зиёд адо этилди. Прокат станлари пландан анча ўзиб ишламоқда.

Ана шу барча объектлар СССРнинг кўмаги билан қурилган. Ҳозирги вақтда металлургия соҳасида Совет-Ҳиндистон ҳамкорлигининг тўнғич корхонаси бўлган Бхилаи комбинати мамлакатда эритилаётган жами пўлатнинг тўртдан бир қисмини етказиб бермоқда.

Франция давлат бюджетининг лойиҳаси

ПАРИЖ. Франция ҳукумати мамлакатнинг 1981 йилги давлат бюджети лойиҳасини маъқуллади. Бюджет 29,4 миллиард франк миқдорида камомат бўлишини кўзда тутади.

Бюджет лойиҳасига мувофиқ 1981 йилда мамлакатда нарх-наво 10,5 процент ортиши керак.

Бюджетдан ҳарбий мақсадлар учун жуда кўп маблағ ажратиб бериш кўзда тутилган. Мудофаа министрлигининг харажатлари 123 миллиард франкдан кўпроқ маблағни ташкил этади. Бу шу йилги ҳарбий бюджетдан қарийб 17 процент ортиқ. Соғлиқни сақлаш ва социал таъминот эҳтиёжларига 33 миллиард франкдан камроқ маблағ ажратилган.

Министрлар кенгаши маъқуллаган бюджет лойиҳаси миллат мажлисининг кузги сессияси тасдиғига топширилади.

Франция матбуоти дастлабки шарҳларида таъкидлаб ўтганидек, янги бюджет сиёсий ва социал жиҳатдан ҳукуматнинг «қаттиқ тежамкорлик» йўлини давом эттиришга интилаётганлигини акс эттиради.

Эронга яна бостириб кириш учун ҳозирлик кўрмоқдалар

НЬЮ-ЙОРК. АҚШ маъмурияти Эронга қурол кучи билан яна бостириб кириш учун жадал ҳозирлик кўрмоқда.

Эй-би-си ва Си-би-эс телекомпанияларининг хабар беришича, Пентагон тез орада икки минг кишидан иборат ҳарбий қисмни, шунингдек, кўп миқдорда ҳарбий техника ва анжомларни самолётларда Мисрга юбориш ниятидадир. Парашют десант қисмлари бу кучларнинг асосий қисмини ташкил этади. Ана шу қисмларни Мисрнинг Рас-Банас ҳарбий-ҳаво базасидан яқин жойдаги ҳар бир мамлакатга, шу жумладан Эронга зудлик билан етказиб бериш зарур. Ҳозирги вақтда Миср территориясида АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларининг неча юзлаб ҳарбий хизматчилари бор.

Эй-би-си телекомпанияси АҚШ ҳарбий қисмларининг яқинда Мисрга юборилишини декабрь ойининг бошида бу ерда Миср қўшинларининг иштироки билан интервенциячи «тез ҳаракат қиладиган кучлар»нинг машқлари билан алоқадор деб расман ҳисобланаётганлигини таъкидлайди. Аммо, деб уқтириб ўтди телекомпаниянинг мухбири, ана шу ҳарбий тайёргарлик Эрондаги Америка элчихонасининг жосусликда айбланган ходимларини озод қилиш йўлидаги операция махфий планининг бир қисми деган фикрни билдиради. Обзорчи Ж. Андерсон шундай план ишлаб чиқилаётганлиги тўғрисида илгари хабар берган эди.

ФИТНА ФОШ ҚИЛИНДИ

МАНАГУА. Никарагуа давлат хавфсизлик органлари контрреволюцион фитнани фош қилдилар. Фитначилар мамлакатнинг қонуний ҳукуматини ағдариб ташлашни ва Никарагуа революцияси раҳбарларини ўлдиришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйган эдилар. Ички ишлар министри Т. Борхе ва давлат хавфсизлиги бошлиғи Л. Серна бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида ана шуни маълум қилдилар.

Миллий гвардиянинг собиқ полковниги Бернардино Ларнос фитнага бошчилик қилди. У одил судловдан қочиб, Қўшма Штатларда яшириниб юрган Сомоса тарафдорлари билан маҳкам алоқа боғлаган эди. Ларнос 1979 йилнинг июлида диктатура ағдариб ташлангандан кейин миллий тикланиш ҳукуматида бир неча ой давомида мудофаа министри лавозимини эгаллаб турди.

Б. Ларнос фитнанинг барбод бўлганлигини билгандан кейин чет эл элчихоналаридан бирида яширинишга уринди, лекин у қамоққа олинди ва кўп ўтмай фитнанинг бошқа қатнашчилари билан биргаликда суд олдида жавоб беради.

Сандиночи маъмурлар тергов қилишни давом эттирмоқдалар.

В. ШЕХОВЦЕВ.

БУГУНГИ ГРЕНАДА.

СУРАТДА: Гренаданинг пойтахти Сент-Жоржес шаҳрининг манзараларидан бири.

О. Колесников фотоси.

СССР Озиқ-овқат саноати министрлигига қарашли Урта Осиё озиқ-овқат саноати лойиҳа-конструкторлик илмий-тадқиқот институтининг коллективи муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган тадқиқотлар устида иш олиб бормоқда.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) институтнинг кичик илмий ходимлари Раъно Умарова ва Анжела Багдасарова маҳаллий арпадан пиво олишда ишлатиладиган ачитқилар селекцияси устида тажриба ўтказмоқдалар.

Н. Шоноғомов фотоси.

ОҚШОМ СУҲБАТЛАРИ

ДОҲИЙНИНГ ЖЎШҚИН МУТОЛААСИ

Улуғ доҳиймиз В. И. Ленин онгли ҳаётининг жуда кўп қисмини кутубхоналарда ижод қилиш билан ўтказди. Питердами, Самарадами, Саратовдами, Париждами ёки Лондондами кун бўйи китоб мутолаа қиларди. Ҳаттоки, қамоққа ёки сургунга ҳукм қилинганда ҳам китоб унинг ажралмас дўсти эди. Бундай пайтларда синглиси, онаси ва сафдошлари Ильични китоб билан таъминлаб турардилар. У олинган китоблардан зарур жойларини ёзиб оларди.

Масалан, Россияда капитализмнинг ривожланишига доир китобини ёзиш учун у 583 та китобдан фойдаланган. Шубҳа йўқки, олти юзга яқин китобни сотиб олишга Ильичнинг студентлик вақтида маблағи етмас эди. Ўзининг машҳур бу асарини яратиш билан бирга у ишчи ва деҳқонларнинг ўша вақтдаги ҳаётини ҳар томонлама ўрганиб чиқди. Ильичнинг ёзган биринчи китоби эса йигирма тўққиз ёшга тўлганда босмадан чиқди.

Хорижда бўлганида кутубхоналардан яна ҳам ўринли фойдаланди ва сон-саноқсиз китобларни ўқиб чиқди. Ильич йигирма беш ёшга тўлганида ҳаётида биринчи марта чет элга — Германияга жўнади. У ишчилар ҳаётини кузатиб, ўзига тегишли хулосалар чиқара бошлайди. Берлинда бир неча ҳафта яшаб император кутубхонасида мутолаа қилади. Аммо шу йилнинг ўзида қамоққа тушиб қолади. Лекин қамоқ камераларида ҳам сафдошлари китоб билан таъминлаб туришларини донолик билан ташкил этди.

Кутубхонада мутолаа қилишга Ильич ниҳоятда катта аҳамият берганини биз унинг қариндош-уруғлари г а йўллаган хатларидан англашимиз мумкин.

«...Қамалганлар г а адабий машғулотлар манъ этилмайди: мен бу ҳақда ўзим билсам ҳам жўрттага прокурордан сўраб олдим. Китоблар чекланмаган ҳолда ўтказилади ва қайтарилади, шунинг учун кутубхонадан тўлиқ фойдаланиш мумкин».

1897 йилда Ильич Сибирга сургун қилинди. Ўша йилнинг 15-мартида Красноярскдан йўллаган хатида қуйидагиларни ўқиймиз: «Кутубхонага (машҳур Юдин кутубхонаси кўзда тутилади) кунда боряпман, у шаҳардан четда жойлашгани учун бир соат йўл юришимга тўғри келяпти. Шаҳар кутубхонасига ҳам қатнаяпман, бу ерга янгиликлар ўн биринчи куни етиб келишига ҳеч ўргана олмаяпман».

Кўриниб турибдики, Ильич қандай шароитга тушмасин доимо фикри-зикри китобга, билимга ва илмга қаратилган. Содир бўлаётган янгиликлар унинг эътиборидан заррача четда қолмаган. Владимир Ильич узоқ Шушенское қишлоғида яшаган пайтда у ерга хат, газета ва журналлар ўн уч, ўн тўрт кунда етиб борарди. Шунга қарамасдан Ленин Москва кутубхоналаридан китоб олишни ташкил қилиш йўлларини айтиб меҳрибон опаси А. И. Елизаровага хат йўллайди: «Мен Москва кутубхоналаридан фойдаланишни ҳали ҳам ўйлаяпман... бироқ жамоатчилик кутубхонасига йўл тополмадим. Озгина китобларни анча пулга сотиб олгандан кўра, арзимаган пул билан кўпгина китобларни почтадан жўнатиш менинг учун қулай кўринади. Агар чет элга сафарга чиқсанг, менга хабар қил, қандай китоблар жўнатишингни сенга ёзиб юбораман. Менга букинистлардан, кутубхоналардан ва китоб магазинларидан ҳар хил китоб каталоглардан кўпроқ юбориб тургин».

Ильич қанча ҳаракат қилмасин, Шушенское қишлоғидаги почтанинг судралган иши уни китоблар билан тўла таъмин эта олмади. Бир йилдан сўнг Владимир Ильич Красноярск шаҳрига келишга рухсатнома олди. Зўр мамнуният билан яна шаҳар кутубхонасидан ўзига керакли маълумотлар олишга киришади. Сургундан қайтгач, 1900 йил 15 мартда онасига қадимий Псков шаҳридан хат йўллайди: «Кутубхонага тез-тез қатнаб турибман».

Айниқса, эмиграцияда бўлганда Владимир Ильич кутубхоналардан самарали фойдаланди. Зотан, бу кутубхоналарда, хусусан Британия музейи кутубхонасининг китоблар коллекцияси бўйича дунёда энг машҳур кутубхона эканлиги, машғулот қилиш шароитлари, ўқув залларининг қулай жиҳозлангани кабилардан Ильич хурсанд эди. Шунингдек, Лондон шаҳрида жойлашган кўпгина ўқув заллари мавжудлиги ва уларнинг ҳаммаси кун давомида яхши хизмат қилиши ҳамда яратилган қулай шароитлари Ильичга маъқул эканлигини ўзининг 1902 йил 27 октябрда онасига ёзган хатида мамнуният билан қайд қилган эди.

Владимир Ильич 1903 йилда Швейцарияга келади ва Женевадаги «Ўқиш жамияти» кутубхонасида эртадан кечгача китоб билан банд бўлади.

— Ильич бу ерда Маркс ва Энгельсларнинг революция ва қўзғолон ҳақидаги китобларини ўқибгина қолмай, деярли ёддан ўзлаштириб олди, — деб ўз хотираларида Н. К. Крупская қайд қилади, — у ҳарбий китобларни ўқиб, ҳарбий техника ва уни ташкил этишни ҳар тарафлама шу ерда хаёлан ўзлаштирди ва ўйлаб чиқди.

Яна қўшимча қилиб шуни айтиш керакки, Владимир Ильич Женевадаги жуда яхши жиҳозланган Куклин номли рус кутубхонасидан ўз ўрнида яхши фойдаланган. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, доҳиймиз Владимир Ильич Ленин қандай мамлакатда ва қандай шаҳарда ёки қишлоқда яшамасин, ўз ҳаётини кутубхонасиз тасаввур қилган эмас. Шаҳардаги мавжуд ҳамма кутубхоналардан фойдалана олган.

Давлатнинг кутубхоначилик иши қай даражада қўйилганлиги Ильич учун у ёки бу мамлакатнинг умумий маданият даражаси кўрсаткичини билдирувчи омиллардан бири эди.

Жумладан, 1909 йил Францияга қилган сафарида асосан Парижнинг миллий кутубхонасида мутолаа қилган. Шунингдек, шаҳар кутубхоналарининг ҳаммасини айланиб чиққан, аммо қониқарли даражада улардан информация ололмади. Мария Александровнага 1914 йилда Краковдан йўллаган хатида у шундай дейди: «Парижда ишлаш ноқулай бўлди. Миллий кутубхона ишлари яхши йўлга қўйилмаган... Маданияти ҳам Россияга ўхшаш қолоқ, кутубхоналар ёмон ва фойдаланиш ноқулай...»

Сўнгра Владимир Ильич Швейцариянинг Берн ва Цюрих шаҳарларида бўлиб, у ердаги кутубхоналарнинг китобхонларга хизмат қилиши ҳақида мамнуният билан илиқ сўзларга тўла хатлар йўллайди.

1916 йили 20 февралда синглиси Мария Ильиничнага қуйидаги мазмунда мактуб ёзади:

«Биз Надя билан Цюрихдан хурсандмиз: кутубхоналар бу ерда мақсадга мувофиқ». Кейинги хатида эса: «Биз Цюрихга кутубхоналарида машғулот қилиш учун келдик... Кутубхоналар Берндаги кутубхоналардан анча яхши, шунинг учун бу ерда мўлжалдан кўпроқ туриб қолишимиз мумкин...»

Швейцарияда кутубхоначилик иши юксак даражада қўйилганлиги, айниқса, кутубхоналараро китоблар алмашиш китобхон талабига жавоб берарди. Швейцария илмий кутубхоналарининг Германия кутубхоналари билан алоқа боғлаганлиги ҳам Ильич ишларини анча енгиллаштирди.

Ленин орзуларини амалга оширишда Коммунистик партия ва Совет ҳукумати тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Бу ғамхўрлик КПСС Марказий Комитетининг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда ва илмий техникавий прогрессда кутубхона ролининг оширилиши ҳақидаги қарорида ўз аксини топган.

М. НЕЪМАТОВА,
Тошкент Давлат маданият институтининг ўқитувчиси.

● ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ЭЛЕКТР ЎРНИДА ҲАВО

Бўлғуси шахталарда суюқ ҳаво асосий энергия манбаи бўлиб қолса керак.

Бу прогнознинг авторлари бўлмиш донецклик олимлар шахта чуқурлашиб борган сайин ҳозир ишлатилаётган энергия турларининг самарадорлиги камайиб боради, деб ҳисоблайдилар. Ҳавонинг эса фазилатлари кўп. Аввало унинг портлаш хавфи йўқ ва электр моторларга ўхшамай, ишлаётганда кўп иссиқлик чиқазмайди, кондаги атмосферани кондициялашни анча яхшилайди.

Тадқиқотчиларнинг фикрича, суюқ ҳавони ғор остига баллонларда элтган маъқул. Редукторлар ёрдами билан қисилган ҳолатга ўтказилган ҳаво машина ва механизмларни ҳаракатга келтиради. Кончилар бевосита иш жойида энергия олганликларидан унинг нобудгарчилиги ниҳоятда камаяди, бу эса машиналарнинг иш унумини ғоятда кўтариб юборади. Жумладан кўмир комбайнининг иш унуми икки баравардан зиёд кўпайиши мумкин.

Ю. ЮРИС,
ТАСС мухбири.

МЕТАЛЛНИ ТЕЖАШАЯПТИ

Тошкентдаги «Подъёмник» заводидан слесарь В. Кошелев билан технолог Ю. Мельников жуда яхши бичиқчи бўлиб чиқишди. Улар пўлат пронат листни шундай бичишдики, натижада тўққизта ўрнига ўн иккита грейфер ён девори чиқди. Шундай қилиб, ҳар бир деталда 34 килограммдан метал тежаладиган бўлди.

Конструктор В. Матюшкин билан пландиспетчерлик бўлимининг бошлиғи В. Спиридонов кран ғилдиракларини штамплаш технологиясини ишлаб чиқдилар. Илгари бу деталлар токарлик станокларида йўниб ҳосил қилинарди. Энди бўлса биргина кран тайёрлашнинг ўзида илгари қириндига чиқиб кетган икки тоннадан кўп чўянни тежаш мумкин бўлмоқда.

Тежамкорлик режимини кучайтириш учун кураш — корхона новаторлари ижодий изланишларининг асосий йўналишларидан биридир. Уларнинг таклифларини жорий этиш натижасида умуман завод бўйича йил бошидан бери 50 тоннача металл тежаш мумкин бўлди.

(УзТАГ).

Ватанимиз харитаси олдида

ҚЎНҒУР МУЗ ҒОРИГА САЁҲАТ

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти география-биология бўлимининг IV курс студентлари 1980 йил ёзида Бутуниттифоқ комплекс ишлаб чиқариш практикасида бўлдилар. Амалиётнинг асосий мақсади илгари эгаллаган билимларга таяниб, практика ўтказиладиган территориянинг географиясини ҳар томонлама ўрганишдан иборатдир.

ДАСТЛАБКИ маршрутимиз Тошкентдан Пермгача эди. Студентлар Тошкентдан чиқиб, Оренбург, Свердловск орқали Пермга етиб келгунча поездда тўрт кун йўл юрдилар. Улар жанубдан шимолга борган сари ҳаво ҳароратининг пасайиб боришининг гувоҳи бўлдилар. Бу, Ернинг шарсимон шаклдалигидан келиб чиқадиган табиат ҳодисаси. Шимолга борган сари қуёш нури ётиқроқ тушади. Чунончи, Тошкентда июнь ойида қуёш уфқдан 72 даража баландда бўлса, Пермда 55 даража баландда бўлади, бинобарин, ҳаво ҳам анча салқин. Бундан ташқари, Ернинг орбитага нисбатан 23,5 даража оғганлиги туфайли ёзда шимолга борган сари кун узайиб тун қисқариб боради. 22 июнда Тошкентда куннинг узунлиги 15 соат бўлса, Пермда 18 соат. 20 июнь куни Пермь шаҳрида қуёш 22 дан 30 минут ўтганда ботганлигини студентлар ўзлари кузатишди.

Биз Пермдан Қўнғур томон йўл олдик, машинада Қўнғур шаҳар вокзалигача етиб келдик. Шаҳар вокзалидан ғоргача бўлган икки километр масофани кўкка виқор билан қад кўтарган, сарвқомат, азим қарағайзорлар орасидан юриб ўтдик.

Қўнғур ғори Сильва дарёсининг ўнг соҳилида жойлашган бўлиб, унга дарёни кесиб ўтиш лозим. Студентлар махсус моторли қайиқ — «паром»да дарёнинг ўнг соҳилига ўтдилар. Соҳилда СССР Фанлар академияси Урал Илмий Марказининг экскурсия бюроси жойлашган. Худди шу жойдан ғорга кирилади.

Ғорлар жуда хилма-хил бўлади. Баъзилари жуда узун ва катта. Масалан, АҚШдаги Мамонт ғорининг умумий узунлиги 160 километрни ташкил этади. Баъзилари жуда чуқур, масалан, Самарқанд областидаги Қирқтоғ ғорининг чуқурлиги бир километрдан ҳам чуқур. Ғорларнинг яна бир тури — музли ғорлардир. Қўнғур муз ғори шундайлардан бири.

Қўнғур муз ғори жуда қадимдан маълум. 1703 йилда Пётрнинг кўрсатмасига биноан, Қўнғур атрофининг карта-схемасини тузиш учун географ ва картограф С. У. Релязов юборилган. У ўғли билан бирга Қўнғур ғорининг дастлабки схемасини тузиб чиққан. 1770 йилда академик И. И. Лепехин Қўнғур ғори ичидаги йўлларни тасвирлаб берди.

1934—35 йилларда «Гидростройпроект»нинг экспедицияси ғор ичидаги ер ости йўлларини ўрганган. 1952 йилдан буён СССР Фанлар академиясининг ғор ёнида жойлашган илмий-тадқиқот стационари ходимлари ғорни ўрганиб келишмоқда. Халқ орасида Қўнғур муз ғорида Ермак ўз қўшинлари билан қишлаган деган ривоят ҳам бор. Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган мазкур ғор геологик қўриқхонада Бутуниттифоқ оқсоқоли М. И. Калинин, машҳур геолог, академик А. Е. Ферсман, қаҳрамон учувчи В. П. Чкаловлар ҳам бўлишган.

Мана, орзиқиб кутилган онлар ҳам етиб келди. Экскурсовод бизни Қўнғур муз ғорига бошлади. Ғор ичига дарвоза ва махсус йўлак-бетондан ишланган туннель орқали кирилади. Қадимги қўрғонларникидек, салобатли дарвоза очилгач, биз ўзимизни туннель ичига олдик. Эшик ёпилиши билан унинг гумбурлаши 40 метр узунликдаги туннель бўйлаб бўтиқ ва ваҳимали акс-садо берди. Туннель ўртаси ва охиридаги дарвозадан ҳам ўтилгач, ғорга кириб бордик. Ташқарида ҳаво очиқ, қуёш беозор нур сочиб турар, ҳарорат 28 даража иссиқ эди. Ғор ичида эса 5 даража совуқ. Ҳаммамизнинг баданимиз увушиб кетди, айримлар совуқдан титрай бошлади.

Ғорнинг атрофи, поғонали зинапоясимон шиплари ҳам муз ва қиров билан қопланган. Ғор ичида худди қишдагидек совуқ ва сукунат ҳукм сурарди. Ғор остидаги табиий тош устунлардаги улкан қор зарраларини эслатувчи музлар йил давомида сақланиб туради. Бу ғордаги музлар электр нурларида товланиб, ажиб манзара кашф этганлиги учун «Бриллиант ғор» деб юритилади.

Қўнғур муз ғорининг умумий узунлиги 5 минг 600 метр. Ғорнинг саёҳат қилиш мумкин бўлган бир ярим километр қисми электрлаштирилган. Ғорнинг ичи бир неча ғорлардан, аниқроғи гумбазли заллардан иборат. Ҳар бир зал ўз номига эга.

Бриллиант ғорининг бир чеккасидаги йўлакдан ингичка бошқа бир ғор (зал)га ўтдик. Бу ғорга кириш билан студентлар беихтиёр тўхтаб қолишди. Чунки бу — «Қутбий ғор»нинг ўзига хос манзараси бизни маҳлиё қилиб қўйган эди. Қутбий ғорнинг девор ва шипларида муз кристаллари шокила-шокила бўлиб, худди наврўз пайтида жажжи қизларнинг толбаргагидан ясаган «сочлар»ига ўхшаб осилиб турарди. Бир-бирига ғуж жойлашган қировларнинг узунлиги эса 10—15 сантиметрга етар эди. Ғорнинг бу қисмида 120 йилдан буён эримай ётган улкан муз устунларини ҳам кўриш мумкин.

— Мария Петровна! Ёзнинг иссиқ кунларида ҳам ғор ичида бунчалик совуқ ва музларнинг бўлишига сабаб нима? — деб савол берди Озода.

— Қишда ташқаридаги ҳаво ҳарорати ғор ичидаги ҳаво ҳароратидан анча паст бўлади. Оғир ва зич совуқ ҳаво тирқишлар орқали ғор ичига киради, ундаги илиқ ва енгил ҳавони сиқиб чиқаради. Ташқаридан кирган совуқ ғор ичини 20—25 даражагача совутади. Ғордаги сув буғлари бундай совуқда сублимация бўлиб сув зарраларига айланади, ғор ичига сизиб ўтувчи сувлар эса музлайди.

— Йилнинг иссиқ мавсумларида нисбатан совуқ ғор ҳавоси ғор ичидан ташқарига ҳаракат қилади. Қўнғур муз ғорида йил бўйи ўрта ҳисобда ҳаво 180—185 кун ғор ичига, 165—170 кун ғордан ташқарига қараб ҳаракатланади, — деб жавоб берди экскурсовод.

У бизни ғорнинг навбатдаги залига — Данте ғорига бошлади. Бу ғорда жойлашган тош уюмлари, музли сукунат, худди кўз ўнгингизда қулаб тушаётгандек кўринган улкан поғонали шиплар афсонавий кўринишга эга эди. Бу ғордан чиқишга яқин экскурсовод эътиборимизни орқа томонга қарашга жалб этди.

— Қизлар, ана у нарсани қаранглар! — деб юборди тўсатдан Жамила.

Қай кўз била кўрайлик, тошлар орасидан чиқиб келаётган қандайдир улкан, аммо номаълум махлуққа кўзимиз тушди. Махлуқнинг қип-қизил кўзлари ёниб турарди, оғзидан олов пуркар эди. Бу тош-махлуқ — табиат яратган мўъжиза бўлиб, қизил нурли прожекторида шу кўринишга эга бўлган эди.

Тор йўлак орқали Вайрона ғорига ўтдик. Бу ғорнинг узунлиги 60 метр. Ғорнинг ғарбий деворларидаги гипс қатламлари ёрилиб кетган. Ёриқлардан сизиб ўтувчи сув томчилари томиб пастга тушади ёки шипдан ва деворлардан оқади. Ҳар бир томчи ғорнинг шипида музлаб, аста-секин сумалаклар ҳосил бўлади. Бу сумалаклар сталактитлар дейилади. Ғорнинг тагига тушгач, секин-аста музлай бошлайди, бунда сумалаклар пастдан юқорига қараб ўсади. Бу сталагмитлардир. Ғордаги сталактит ва сталагмитлар нурда ялтираб, ажойиб манзара ҳосил қилади. Бу энг сўнгги совуқ ғор.

Биз тош пиллапоялардан юриб навбатдаги Метеор ғорига ўтдик. Ғорнинг баландлиги 20 метр. Ғорнинг ўрта қисмига борганимизда, экскурсовод Метеор залидаги чироқни ўчирди. Киши ўз ҳаётидаги зимистонлик, ҳақиқий қоронғулик ва ҳақиқий сукунатни фақат шу жойдагина тасаввур этиши мумкин. Киши ҳар қандай қоронғу хонага кирса ҳам, бир оздан сўнг атрофдаги нарсаларнинг мавҳум шарпасини пайқай бошлайди. Ғорда бундай ҳол рўй бермайди. Сиз ўзингизни, қандайдир бир тасаввур этиб бўлмайдиган мавҳум бир жойда, балки ўзга бир сайёрада тургандек ҳис эта бошлайсиз.

Экскурсовод бошқа прожекторни ёқди. Шунда олисдан, тоғлар ортидан метеор тунни ёриб ўтиб келаётгандек манзара вужудга келди. Шунинг учун ҳам бу ғорни «Метеор ғори» деб атайдилар.

Шундан сўнг Марказий ғорга кирдик. Унинг чап томонида Колизей, ўнг томонида Эфирли ғори жойлашган. Қўнғур муз ғорининг бошқа кўпчилик залларида доимо сукунат ҳукм сурса, Эфирли ғорида ҳамма вақт шитирлаш, шовуллаш, қўлтиллаш овозлари эшитилиб туради. Бу, ғор шипидаги тирқишлар орқали эсувчи ҳаво ҳаракатининг овозларидир. Баҳордаги қор ва музларнинг эриши туфайли сувларнинг томчилашини эслатувчи овозлар, бу ғорда йил бўйи эшитилиб туради.

Халқлар дўстлиги ғоридан ўтгач, Ер остидаги «Катта ғор йўли»га дуч келдик. Кўл суви шунчалик тиниқки, ғордаги киши сувга қадам қўймагунча кўл борлигини пайқамайди.

Экскурсовод ғор тепасидаги чироқларни ўчириб, кўл остига ўрнатилган чироқларни ёқди. Кўлдаги сув ўрнида феруза рангдаги туманни эслатувчи манзара вужудга келди. Ер ости кўлининг майдони 1300 квадрат метр, эни 38 метр. Чуқурлиги эса уч метр. Қайиққа ўтириб, кўлда сайр қилиш мумкин. Кўл атрофидаги ҳаво ҳарорати ёзда ҳам, қишда ҳам +5 даража атрофида бўлади. Умуман, Қўнғур ғорининг ичида 50 дан ортиқ каттакичик кўллар бор. Катта кўлнинг ёнидаги йўлак орқали Геологлар ғорига, ундан кейин эса Ғарбий ғорга ўтилади. Шундан сўнг орқа томонга қайтдик.

Қўнғур ғорининг ичида сукунат ҳукм сурса-да, аслида бутун мавжудот қатори ғор ҳам ҳаракатда ва ўзгаришда. Ғор атрофи асосан — оҳактошли жинслардан ташкил топган. Сув эса оҳактошли жинсларнинг орасидан сизиб ўтади. Йиллар ўтиши билан жинслар сувда эрийди, ғорлар емирилади, янгидан-янги ғорлар пайдо бўлади. Эски ғорларда емирилган маҳсулотлар тўпланиб бораверади.

Биз ғор ичида икки соатга яқин саёҳат қилдик. У ердан чиқар эканмиз, ўзимизни қайтадан ёруғ дунёга келаётгандек, беғубор қуёшли осмонни, оқ қайинлар, гуллаган гиёҳларни биринчи бор кўраётгандек ҳиссиёт вужудга келди. Бундан икки соат муқаддам бизга таниш бўлган табиат манзараси ҳаддан ташқари гўзал ва мафтункор туюлди. Умуман, Қўнғур муз ғорида кўрган табиат ажойиботларимиз хотирада ўчмас таассурот қолдирди.

О. МЎМИНОВ,
Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти.

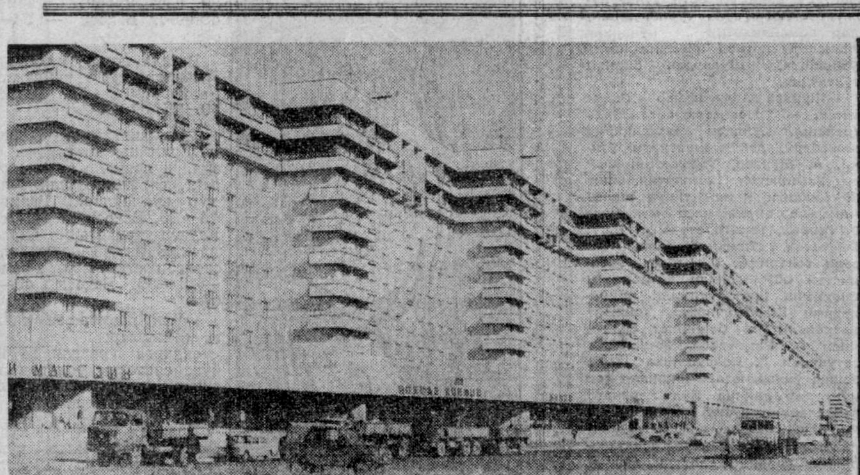

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

ЛЕНИНГРАД. Фрунзе райони Ленинграднинг энг кенжа районларидан бири. Бу ерда янги «Купчино» микрорайони қад кўтармоқда. Микрорайондаги биноларнинг аксариятини тўққиз қаватли бинолар ташкил этади. Микрорайон Купчино қишлоғи ўрнида қад кўтаргани учун ана шундай деб аталади.

СУРАТДА: «Купчино» микрорайонидаги янги бинолар.

Х. Мирзакаримов фотоси.

● ҚИШЛОҚ — ШАҲАРГА

ДАЛАДАН ТЎҒРИ МАГАЗИНГА

Тошкентнинг Госпиталь бозоридаги павильонлардан бирида «Олмазор» совхозининг сабзавот ва мевалари» деган лавҳали плакат осиғлиқ турибди. Бу ерда республикада эски ихтисослаштирилган хўжаликнинг фирма магазини очилди. У ўз маҳсулотини бу ерга тўппа-тўғри келтирмоқда. Пештахта ёнида эса сабзавоткор ва боғбонларнинг ўзлари савдо қилмоқдалар.

Пойтахт областида сабзавот етиштирувчи «Хасково» совхози сабзавотларни даладан тўппа-тўғри магазинга келтириб сотиш хусусида «Ташплодоовощ» бирлашмасининг «Тошкентдаги ихтисослаштирилган 1-магазини билан шартнома тузди. Сабзавот ва мевалар бу ерга қатъий график асосида яшик ва контейнерларда, ҳосил терилган ва жўнатилган вақт, унинг нави кўрсатилган ҳолда келтирилмоқда.

«ҒАРОЙИБ ЭРТАК» ЧОРЛАЙДИ

Республиканинг энг ёш театри — Самарқанд Давлат қўғирчоқ театри А. Цукановнинг пьесаси бўйича қўйилган «Ғаройиб эртак» спектаклининг премьераси билан ўзининг учинчи мавсумини очди. Бу постановка болаларга аталган. Ёшлар коллективининг репертуарида катталарга мўлжалланган пьеса — «Қўғирчоқлар ўйнайди» деган сатирик миниатюралар ҳам бор. Ҳозир театр Самарқанд областининг районлари бўйлаб гастроль сафарига тараддуд кўрмоқда.

(ЎзТАГ).

ҲАЛҚ ИЖОДИЁТИНИ ЎРГАНИШ УЧУН

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги доимий ишловчи амалий санъат кўргазмаси ходимларининг экспедицияси Сурхондарё областига келди. Бу экспедициянинг мақсади Сурхондарёдаги халқ усталарининг ўзига хос ижодиётини ўрганишдан иборатдир. Мутахассислар ўз маҳоратлари билан шуҳрат қозонган Денов ва Шеробод кулоллари, Бойсун каштачилари ҳузурида, бошқа районларда бўладилар. Амалий санъатнинг экспедиция танлаб олган энг яхши намуналари кўргазма экспедицияга киритилади, маҳаллий саноат корхоналарида ишлаб чиқаришга жорий этиш учун тавсия қилинади.

(ЎзТАГ).

БЎЛҒУСИ АВТОМОБИЛЧИЛАР ШАҲАРЧАСИ

Рязань маданият ва истироҳат боғида қад кўтарган шаҳарчанинг ҳаёти йўл ҳаракатининг қатъий қоидаларига бўйсундирилган. Бу ерда кўм-кўк хиёбонлар қуршовида кўчалар ўтказилган ва майдонлар қурилган бўлиб, уларда светофорлар ва йўл белгилари ўрнатилган. Кўркам уйлар бу шаҳарчанинг «уй-жой» массивларини белгилаб туради. Бу ердаги кўча қатнови анча гавжум: ўнлаб электромобилларни мактаб ўқувчилари бошқармоқдалар.

Область Давлат автомобиль инспекцияси қурган янги шаҳарда болалар йўл ҳаракати қоидаларини ва кўчада қандай юришни ўрганмоқдалар. Махсус Павильонда ўқув синфлари жиҳозланган бўлиб, қўлланмалар, макетлар, моделлар, плакатлар билан таъминланган. Автошаҳарчада биринчи синфдан саккизинчи синфгача бўлган ўқувчилар шуғулланадилар.

(ТАСС).

ТО СПРАВКАЛАР БЮРОСИ

ХАТЛАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

А. ҲОШИМОВ: Меҳнат фаолиятим 1939 йилдан бошланган. 1956 йилдан буён II группа меҳнат инвалидиман. 60 ёшга тўлганда пенсияга чиқишим мумкинми?

Жавоб: Меҳнат инвалиди бўлиб пенсияга чиқиш учун 18 йиллик иш стажи керак. «Давлат пенсияси тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида Низом»нинг кексалик пенсиясига чиқиш бўлимида айтилишича:

60 ёшга тўлган ва камида 25 йиллик иш стажига эга бўлган эркаклар карилик пенсиясига чиқиш ҳуқуқига эгадир.

⁂

К. ҚОРАБОЕВ: Пенсия ёшига етган кишилар ўз касбидан бошқа соҳада ҳам ишлаши мумкинми?

Жавоб: КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «Халқ хўжалигида пенсионерлар ишини моддий рағбатлантириш тадбирлари тўғрисида» қабул қилган қарорига мувофиқ, пенсия ёшига етгандан сўнг ишлаганлик учун пенсияга устама пул жорий этилди.

Иш жойидан қатъий назар, ишчи сифатида (кичик хизмат ходими сифатида ишлаётган пенсионерларга пенсияга устама пул қўшиб олиш ҳуқуқи берилди.

Иш чоғида тайинланган кексалик пенсиясининг 50—75 ва 100 процентини олиш ҳуқуқига эга бўлган ходимлар категорияларининг рўйхати тасдиқланди.

⁂

И. УСМОНОВ: Туғма инвалидман. Бунинг устига ўпкам операция бўлган. Колхоз ва ташкилотлардаги иш стажим 13 йил. Иш стажидан қатъий назар, менга инвалидлик пенсияси бериладими?

Жавоб: Туғма инвалид болалар 16 ёшга тўлганларидан кейин уларнинг инвалидлик сабаблари ва группалари, шунингдек инвалидлик бошланган пайтда мавжуд тартибга биноан тасдиқланган Низом асосида врачлик-меҳнат эксперт комиссияси (ВТЭК) томонидан аниқланади ва пенсия олиш ҳуқуқи берилади.

⁂

Б. КОМИЛОВ: Пенсия ёшидаман. Бир идорада бош бухгалтер бўлиб ишлайман. Ойига 185 сўм маош оламан, лекин пенсия олмайман. Партия ва ҳукуматнинг қарорига биноан, пенсия ёшида бўлиб ишлаётган бухгалтерларга белгиланган пенсиянинг 50 проценти берилар экан. Шу ростми?

Жавоб: Ҳа, рост. КПСС Марказий Комитети СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «Халқ хўжалигида пенсионерлар ишини моддий рағбатлантириш тадбирлари тўғрисида»ги Қарорига биноан, иш чоғида тайинланган кексалик пенсиясининг 50—75 ва 100 процентини олиш ҳуқуқига эга бўлган ходимлар категорияларининг рўйхати тасдиқланди. Ана шу рўйхатга кўра, пенсия ёшида ишлаётган бухгалтерия ходимлари ойлик маошлари билан бирга, белгиланган пенсиянинг 50 процентини олиш ҳуқуқига эгалар. Бунда пенсиянинг 50 проценти миқдорида бериладиган пул 45 сўмдан кам бўлмаслиги (яъни, ойига 60 сўм пенсия белгиланган бўлса, унинг 50 проценти 30 ўрнига —45 сўм берилади), пенсиянинг 50 проценти билан ойлик маошни қўшганда эса, 300 сўмдан ошмаслиги керак.

Бу тадбирлар шу йил 1 январдан жорий этилди.

ДИҚҚАТ. ҚИЗИҚАРЛИ ТАЖРИБА

БЕШ ЁШЛИ ЎҚУВЧИЛАР

ЕЛГАВА (Латвия ССР). Вирцава посёлкасидаги беш яшар болалар учун илк бор мактаб қўнғироғи чалинди. Педагоглар, шунингдек, маҳаллий Совет депутатлари гўдакларни ўқув йили бошланиши билан кутладилар. Боғчага бормайдиган беш яшар болаларни шу депутатларнинг ташаббуси билан мактабгача ўқитиш эксперименти бошланди. Депутатларнинг таклифини Латвия ССР Маориф министрлиги ўрганиб чиқди ва маъқуллади.

Гўдаклар синфга ҳар куни бормайдилар, муаллимлар ўйин тақлид ўтадиган чароқли дарсларда уларнинг ҳарф ва рақамни таниб олишларига ёрдам берадилар, қўшиқ айтишга, расм чизишга ўргатадилар. Педагоглар бу тажриба болаларда ўқиш малакаси, коллективчилик руҳи ҳосил қилишга, уларни кун режимига ўргатишга имкон беради, деб ҳисобламоқдалар.

Елгава аҳолисининг ташаббуси Латвияда кенг кўламда қўллаб-қувватлана бошланди. Республика педагогика илмий-тадқиқот институтига беш яшар болалар билан дарс ўтказиш методларини ишлаб чиқиш вазифаси топширилди. Республика маориф министрлигидан хабар қилишларича, Латвиянинг ҳамма районларидаги мактаблар яқин фурсатда бу экспериментга жалб этилади.

СУРАТДА: «Узбексельмаш» заводи ишчилар ошхонаси кондитер цехининг ишчан қандолатчиси Александра Богриновская. У XXII Олимпиадада ўйинлари қатнашчиларига намунали хизмат кўрсатганлиги учун Олимпиада ташкилий комитетининг фахрий дипломи билан тақдирланди.
М. Нуриддинов фотоси.

• Астроном жавоб беради

ДУНЁ САРҲИСОБИ

Ҳурматли редакция! Мени календарлар масаласи қизиқтиради. Ҳозир Ер шарида қандай асосий календарлар мавжуд? Уларда йил ҳисоби қандай даврийликка асосланган. Биз ишлатаётган календарь қачон ва қаерда ташкил топган?

М. АБДУВОҲИДОВА,
Сергели район Чоштепа кўчасида истиқомат қилувчи.

Узоқ муддатларнинг кеча-ю-кундуз, ҳафталар, ойлар ва йиллар бўйича ҳисобга солинган системаси календарь дейилиб, уларни тузиш осмон жисмларининг даврий ҳаракатларига асосланади. Бу ишнинг мураккаблиги шундаки, эслатилган осмон жисмларидан биронтасининг айланиш даври иккинчисининг даври билан аниқ, яъни қолдиқсиз ўлчана олмайди. Масалан, Ернинг Қуёш атрофида айланиш даври (бир йилни суткаларда ифодаласак, тахминан 365,25 сутка чиқади, яъни қолдиқ, 6 соатга тенг бўлади). Ой даври билан ҳисоблангандa эса, бир йилнинг ичида 12 ой-у, яна ўн бир (айрим ҳолларда ўн ёки ўн икки) сутка бўлади, яъни ўн бир сутка қолдиқ қолади. Бир ойни суткаларда ҳисоблангандa эса йигирма тўққиз сутка-ю, 12 соатча ортиб қолади.

Шунинг учун ҳам календарлар, қайси осмон жисмининг айланиш даври асос қилиб олинишига кўра ҳар хил бўлади. Агар Ойнинг Ер атрофида айланиш даври (Қуёшга нисбатан) 29,5 сутка асос олинса, бундай йилнома Ой йилномаси дейилади.

Агар Қуёшнинг Ер атрофидаги кўринма ҳаракати (бу ҳаракат Ернинг Қуёш атрофидаги ҳаракати туфайли содир бўлади) асос қилиб олинса, бундай календарь Қуёш календари номи билан юритилади. Планетамизда кенг тарқалган бошқа бир йилномада эса, ҳар иккала осмон жисмлари (Қуёш ва Ой)нинг даврлари ҳам асос қилинган бўлиб, у Қуёш-Ой календари деб аталади.

Ой календари мусулмонлар ёки баъзан Муҳаммад календари ҳам дейилади. Бу ой календари йилнинг узунлигидан (345 ёки 355 сутка) маълумки, унинг янги йилининг бошланиши, биз ишлатаётган календарникига мос келмайди. Шунингдек, ой календарида йил фасллари ҳам маълум ойларга тўғри келмай, бир ойдан иккинчисига силжиб юради. Ой календари бўйича 1400 йилнинг биринчи куни (1-муҳаррам) 1979 йилнинг 21 ноябрида кирди. Навбатдаги янги йил 1401 йилнинг 1-муҳаррами 1980 йилнинг 9 ноябрида киради. Ой календари йилидаги ойлар ҳар сафар янги ойнинг осмонда кўриниши билан бошланади.

Қуёш-ой календари деб юритилувчи яҳудийларнинг йилномаси эрамиздан олдин 3761 йилдан бошланади. Бу календарда бир йил, асосан 12 ойдан иборат бўлиб, баъзан 13 ойдан ташкил топади, 12 ойдан иборат йилнинг узунлиги, мусулмонлар календаридек 354 (ёки 355) кундан иборат, 13 ойдан ташкил топган йиллар эса 383 (ёки 384) суткага эга бўлади. Қуёш-Ой календарида 13 ойлик йил бўлинишига сабаб, эслатилган Ой календаридаги йил узунлиги бўлмиш 354 куннинг ҳақиқий йил (тропик йил) узунлиги 365,25 кундан 11 суткага камлигидир.

Энди кундалик турмушимизда ишлатилаётган Григориан календари устида тўхтайлик. 1866 йили машҳур Сувайш канали қурилаётганда Канопе шаҳри яқинида қадимги сарой вайроналаридан топилган тош плитада қадимги Миср ёзуви аниқланди. Маълум бўлишича, бу эрамиздан олдин 238 йили шох Эвергет томонидан йилнинг узунлигига киритилган тузатиш ҳақидаги фармон экан. Сотис юлдузининг (Сириус—Катта ит юлдуз туркумидаги энг ёруғ юлдуз) ҳар 4 йилда бир кунлик масофага илгарилаб кетишига кўра, ҳар 4-йил 365 кун ўрнига 366 кун деб олинсин, дейилган эди ёзувда.

Шундай қилиб, йилнинг узунлиги 365,25 кунга тенглигининг аниқлангани ҳақидаги сана —эрамиздан олдинги 238 йил олинадиган бўлди. Эрамиздан олдин 46 йилда александрялик астроном Созиген маслаҳатига кўра, Рим ҳукмдори Юлий Цезар томонидан қадимги йилдаги 12 ой узунликларини тартиб билан ўзгартириш (тоқ ойларни 31 кундан, жуфт ойларни 30 кундан қилиб) орқали жорий қилинди. Бунда фақат февруариус (февраль) дейилувчи иккинчи ой 29 кун бўлиб қолди. Шунингдек, календарни қабул қилган бу ислоҳатда тўртга қолдиқсиз бўлинадиган йиллар кабиса йиллар дейилиб 366 суткадан қилиб ҳисобланиши ҳал қилинди. Бундай календарь кейинчалик Юлий Цезар шарафига Юлиан календари деб ном олди ва XVI асрга қадар «яшади». 1551 йилга келиб, астроном Эразм Рейнгольд бир йилнинг узунлигини, яъни Қуёшнинг Ер атрофида бир марта тўла кўринма айланиши даврини анча катта аниқлик билан топди.

1576 йили янги календарнинг лойиҳаси тайёр бўлди. Календарнинг лойиҳаси билан танишиш учун Рим папаси Буанкампано (тарихда Григорий XIII деб танилган), астроном ва руҳонийлардан иборат комиссия тузди. Комиссия Лилио календарь лойиҳасини маъқуллагач, 1582 йили папа Григорий XIII 4 октябрнинг эртаси куни, 5 октябрь ўрнига 15 октябрь деб ҳисоблансин (ўн кун йиғилган хатоликни тузатиш учун), деган реформага қўл қўйди. Бу календарь кейинчалик папа Григорий XIII номи билан Григориан календари деб юритиладиган бўлди. Григориан календари бўйича ҳам хатолик мавжуд бўлиб, у ҳар 3 минг 300 йилда бир суткага тенг бўлади.

Россияда то 1700 йилнинг 1 январига қадар йил ҳисоби «дунёнинг пайдо бўлиши»дан бошланган календарь бўйича олиб бориларди. Бу ҳисоб бўйича 1 сентябрь—янги йил охирги марта Россияда зўр тантана билан кутиб олинди ва шу йилнинг 25 декабрида жарчилар подшо Пётр I нинг янги фармонини барабан садолари остида жар солиб эълон қилдилар. Бу фармонга кўра, бундан буён йил ҳисоби «Христос туғилган кун»дан бошланадиган Юлиан календари бўйича олиб борилиб, янги йил 1 сентябрдан 1 январга кўчирилиши таъкидланди. 1700 йилнинг 1 январида Петр I нинг ўзи ҳарбий парадни бошқарди. Янги йил шарафига саройда «халққа зиёфат» ташкил қилинди. Юлиан календарининг Россияда бундай қабул қилинишида М. В. Ломоносов, М. Кантимирнинг хизмати катта бўлди.

Чор Россиясида янги—Григориан календарига ўтиш борасида прогрессив олимларнинг кўп уринишлари бекор кетди. Бу масалада айниқса машҳур химик Д. И. Менделеевнинг кўп хизматлари беҳуда бўлди. Подшо ва сарой аҳлининг янги календарь моҳиятини тушуниб етмаслиги бу масалада тўсқинликларга олиб келди. Григориан календари (янги стиль) Улуғ Октябрь революциясидан сўнг, 1918 йил декабрь охирида РСФСР халқ Комиссарлари Советининг декрети билан қабул қилинди. Жумладан, декретда 1918 йил 31 январнинг эртаси куни 1 февраль ўрнига 14 февраль қабул қилинсин деб таъкидланди. Чунки XX асрга келиб Юлиан календарининг хатоси 13 кунга етган эди. Шундай қилиб, биз ишлатаётган календарь Қуёш календари бўлиб, эрамизнинг боши сифатида олинган «Христос туғилган кун», ҳақиқатда Исо пайғамбарнинг туғилган куни билан мос келмайди.

М. МАМАДАЗИМОВ,
физика-математика фанлари кандидати, астроном.

ҲАРАКАТ ХАВФСИЗЛИГИ УЧУН

Қоидабузарлар тўхтатилсин!

Узбекистоннинг ҳамма область ва шаҳарларида шу йил 20 августдан бошлаб «Пиёда» операцияси ўтказилмоқда. Унда ҳар сафаргидек республикамиз пойтахти —Тошкент шаҳри меҳнаткашлари фаол қатнашмоқдалар. Шаҳар аҳолиси ва шаҳримизга меҳмон бўлиб келаётанлар кенг ва равон асфальт кўчаларда ҳаракат хавфсизлигини ҳар дақиқа таъминлаб турган Давлат автоинспекцияси ходимлари хизмати янада яхшиланганлигининг, йўл ҳаракати белгилари, шиор ва плакатлар кўпайганлигининг гувоҳи бўлмоқдалар. Мактабларда умумий таълим билан бир қаторда, йўл ҳаракати қоидалари ўргатилмоқда.

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси Давлат автоинспекциясининг ходимлари, транспорт корхоналари жамоатчи инспекторларининг куч-ғайратлари туфайли йўл-транспорт ҳодисалари сони нисбатан камайди.

Лекин шунга қарамасдан, мактабларнинг ўқувчилари, гражданлар кўпчилик ҳолларда шошилишда ёки сабрсизлик билан кўчаларнинг пиёдалар учун белгиланмаган қисмини кесиб ўтадилар, светофор чироқларига риоя қилмайдилар ва бу билан ўз ҳаётларини хавф остида қолдирадилар.

«Пиёда» операцияси бошлангандан буён ўтган йигирма кундан зиёд вақт мобайнида шаҳар кўчаларида ҳаракат қоидаларини бузган ўттиз мингдан кўпроқ йўловчи тўхтатилди ва огоҳлантирилди. Ҳар уч қоида бузардан иккитасига жарима солинди.

Йўл ҳаракати қоидаларини гражданлар ва мактабларнинг ўқувчилари билар-билмас бузишлари мумкин. Биз шаҳримизнинг транспорт воситалари энг серқатнов Навоий, Энгельс кўчалари, Ленин проспекти, Куйбишев шоссесида, Хадра, Бешёғоч, «Россия» меҳмонхонаси, Охунбобоев майдони, ЦУМ ёнидаги ер ости ўтиш йўлларида пиёдалар қатновини кузатиб, шуларнинг ғувоҳи бўлдик. Бундайларни огоҳлантириш билан кифояланиб қолиш мумкин. Лекин махсус курсни ўтаб, имтиҳон топширган, шоферликни ўзига касб қилиб олган кишилар кўра-била туриб йўл ҳаракати қоидаларини бузганликларига нима дейиш мумкин?

—Наҳотки шундайлар бўлса-я, ким экан улар, дейсизми?

—Марҳамат танишинг:

Тўлқин Мадаминов —«Тез ёрдам» клиник шифохонасининг шофери, Меер Фузаилов —2-автокомбинат шофери, Нурлис Анорбеков—47-автобаза шофери. Бу қоидабузарлар транспорт серқатнов пайтда пиёдалар учун ўтиш жойи, ер ости ўтиш жойи, ер ости йўли мавжуд бўлган бир пайтда, Навоий ва Энгельс кўчаларининг дуч келган жойидан кесиб ўтишган.

3-автокомбинат шофеёрлари Л. Дубровский ва К. Каримов, Тошкент трамвай-троллейбус бошқармаси 3-депо трамвай ҳайдовчиси И. Усмоновлар ҳам ўз ҳамкасблари изидан боришди. Эҳтимол, улар йўл ҳаракати қоидаларини «яхши» билганликлари учун «бизга ҳеч нарса қилмайди» қабилида иш тутишса керак? Лекин, халқимизнинг: «кўза кунда синмайди, кунида синади», деган доно нақлини унутмаслик лозим.

Охунбобоев майдони серқатнов жой. Бу ерда ер ости ўтиш йўли, светофор бўла туриб, кишилар бамайлихотир кўчанинг транспорт қатнов қисмини кесиб ўтишяпти. Шулардан бирини тўхтатдик.

—Жўраев Абдуғаффор Раҳимович — Узбекистон автомобиль транспорт йўллари аро бошқарма инженери, деб таништирди ўзини. А. Жўраев, Узбекистон ССР ва Узбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмаси механиги В. Генрих, ТошПИ студенти Н. Т. Раҳматов, «Ташхимсельмаш» заводи токари С. С. Бабаев, Узбекистон ССР Фанлар академияси биохимия институтининг илмий ходими Ш. Тўйчибоев, Тошкент метрополитени машинист ёрдамчиси А. Раҳматова, 26-магазин сотувчиси Д. Бойбулатова ва бошқа ўнлаб, юзлаб кишилар ҳар кун, ҳар дақиқа йўл ҳаракати қоидаларини бузиб, ўз ҳаётларини хавф остида қолдириш билан бирга, транспорт воситаларининг авария ҳолатини вужудга келтиришга сабаб бўлмоқдалар.

Келинг, йўл ҳаракати қоидаларига аввало ўзимиз риоя қилайлик. Қоидани бузувчи транспорт воситалари бошқарувчиларини ва пиёдаларни ҳар он огоҳлантирайлик!

Ҳ. МИРЗАЕВ,
Тошкент Давлат автоинспекцияси агитация ва пропаганда бўлими инспектори, милиция лейтенанти.

А. ОБИДХУЖАЕВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

ЯНГИ МАРШРУТ ОЧИЛДИ

Ҳамшаҳарларимизга яна бир транспорт қулайлиги яратилди. Тошкент темир йўл вокзали билан Механическая кўчаси оралиғида 24-маршрутли такси қатнови йўлга қўйилди.

Янги маршрут вокзалдан бошланиб Воровский кўчаси, ТошМи, Ҳамид Олимжон метро станцияси, Қори Ниёзий кўчаси, Куйбишев майдони орқали протез заводигача боряпти. Янги маршрут очилганлиги ана шу жойларда истиқомат қилувчи аҳолига ғоят манзур бўлди.

Бугунги кунда 2-маршрутли таксилар автомобиль корхонаси ҳар куни 23 та маршрутга 150 тадан ортиқ микроавтобус чиқаряпти. Ана шу микроавтобусларда бир кунда 30 мингдан ортиқ пассажир ташилади.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА*РЕКЛАМА

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети СССР 50-йиллиги номли Тошкент трактор заводи базасидаги

ТОШКЕНТ ШАҲАР 176-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

автослесарь (электрокара ҳайдовчиси ихтисоси билан). Ўқишни битиргач ҳайдовчилик гувоҳномаси берилади. Ётоқхона берилмайди; **электромеханик, электр-газ пайвандчи, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь-механик, техника контроли бўлими контролери.** Фақат қизлар қабул қилинади. Ўқиш муддати — 3 йил; **универсал фрезерчи.** Ўқиш муддати — 1 ва 3 йил; **силлиқловчи.** Ўқиш муддати — 1 йил. Стипендия тўланади; **электр кўприкли кранларнинг машинисти.** Ўқиш муддати 1 ва 3 йил. Асосан қизлар қабул қилинади. Ўқиш муддати 1 йиллик группаларда стипендия тўланади; **пресслаш ускуналари оператори** (прессчи). Ўқиш муддати— 1 йил. Стипендия тўланади; **сиповчи-тракторчи** (механика-йиғув ишлари слесари малакаси билан— ўқишни битиргач ҳайдовчилик гувоҳномаси берилади). Ўқиш муддати — 1 йил: **темирчи.** Ўқиш муддати — 1 йил: Стипендия тўланади; **электр пайвандчи.** Ўқиш муддати — 1 йил; **универсал токарь.** Ўқиш муддати — 1 ва 3 йил; **дурадгор.** Ўқиш муддати— 1 йил.

Билим юртини битирганлар тўлиқ ўрта маълумот ва ихтисос тўғрисида диплом оладилар ҳамда олий ўқув юртларига киришда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Ўқувчилар 3 маҳал иссиқ овқат, кийим-бош, махсус иш кийими, эҳтиёжи бўлганлар секция типидаги ётоқхона билан таъминланадилар. Ўқиш даврида ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикасидаги иш ҳақининг бир қисми берилади.

Билим юртида яхши жиҳозланган ўқув кабинетлари, устахоналар, спорт зали, бассейн бор. 6 тўгарак ва 11 спорт секцияси ишлайди. Эстрада, духовой ва миллий ансамбллар бор. Езги каникул даврида дам олиш учун Чорвоқ сув омбори районида спорт-соғломлаштириш лагери мавжуд.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Қуйидаги ҳужжатлар топширилади: директор номига ариза, автобиография, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида ҳужжат, турар жойидан, ота-онасининг иш жойидан ва 286-формадаги медицина справкалари, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, характеристика.

Аризалар соат 9.00 дан 17.00 гача қабул қилинади.

МАШҒУЛОТЛАР —ГРУППАЛАР КОМПЛЕКТЛАНГАНДАН СЎНГ БОШЛАНАДИ.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700117, Тошкент шаҳри, 1-Ташавтомаш массиви.

Тошкент шаҳридаги министрликлар, корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг раҳбарлари

ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ БОШ БОШҚАРМАСИ

ШАҲАР ТЕЛЕФОН СПРАВОЧНИГИНИ

НАШРГА ТАЙЕРЛАМОҚДА

Абонентлаштирилаётган телефонлар тўғрисидаги маълумотларда аниқ адресини ва улар ўрнатилган бўлимларни кўрсатиб, қуйидаги адресга жўнатилсин: 700020, Тошкент шаҳри, Марказ —27 квартали, 42-АТС, нашр группаси.

«ТАШГАЛАНТЕРЕЙТОРГ»нинг

49-МАГАЗИНИ

ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Магазин қайта ускуналангандан сўнг бутунлай бошқача қиёфа кашф этди: унинг фойдали савдо майдони кенгайди, аксарият секциялар ўз-ўзига хизматнинг прогрессив методида ишламоқдаки, бу харидорларнинг вақтини бирмунча тежайди, товарларнинг танлаб олиниши эса, уларга янада қулайлик яратмоқда.

ТАЖРИБАЛИ СОТУВЧИЛАР СИЗГА МАЛАКАЛИ КОНСУЛЬТАЦИЯ БЕРАДИЛАР.

ҲУРМАТЛИ ХАРИДОРЛАР!

49-МАГАЗИНГА КЕЛИНГ.

Сиз бу ердан трикотаж буюмларни харид қиласиз: Минск, Рига, Вильнюс, Тошкент трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси ва чет элларда тоза жундан тайёрланган турли хил рангдаги аёллар жакетлари. Размери: 48—56. Баҳоси — 39—75 сўм;

турли ранг ва замонавий фасондаги аёлларнинг модали костюмлари. Размери: 48—54. Баҳоси — 54—60 сўм;

Ригада ишлаб чиқарилган эркаклар тўр кўйлаклари. Размери: 50—54. Баҳоси—50—55 сўм;

Мамлакатимизда ишлаб чиқарилган жигарранг, қизил, кулранг, яшил, ҳаворанг, сарғиш рангли аёллар тўр кўйлаклари. Размери: 44—56, Баҳоси 19—27 сўм; Каунас трикотаж бирлашмасида ишлаб чиқарилган спорт костюмлари. Размери —48—56. Баҳоси. 49—85 сўм.

турли размер ва рангдаги гамашлар;

сидирға рангли ва йўл-йўл, синтетик толадан тайёрланган эркаклар кўйлаклари, ич кўйлаклар.

Болалар учун кўплаб трикотаж буюмлар қўйилган: костюмлар, жакетлар, калта енгли кофталар, жемперлар — буларсиз болаларни кузда кийинтириб бўлмайди!

Галантерия бўлимида Сизни ранго-ранг гуллар солинган ва сидирға рангли дуррачалар, рўмоллар, шарфлар диққатингизни жалб қилади. Шуни унутмангки, рўмоллар, дуррачалар, шарфлар— ҳозирги замон кийимининг модаси ҳисобланади. Яхши танланган рўмол ва шарфлар, пальто, костюм, кўйлак, плашчингизга ярашиб тушади.

Шу бўлимдан сиз Самарқанд, Қўқон, Андижон бирлашмаларида тайёрланган 34—76 сўм турадиган сўзаналарни харид қилишингиз мумкин;

табиий ва сунъий чармлардан турли рангда ва фасонда мамлакатимизда ва чет элларда ишлаб чиқарилган меҳмонга тутиладиган, хўжалик ва яримхўжалик сумкалар бор. Баҳоси —14 —32 сўм; портфеллар, зонтлар, камарлар, галстуклар, қўлқоплар бор.

Упа-элик бўлимида Сизга: духи, атир, упа, крем, лаб бўёқ, ювиш воситаларини таклиф этишади.

Ташгалантерейторгнинг 49-магазини Фарҳод ярмаркасида жойлашган. Иш соатлари —соат 10.00 дан 19.00 гача. Танаффус —соат 14.00 дан 15.00 гача. Дам олиш куни — душанба.

«ТАШГАЛАНТЕРЕЙТОРГ».

«УЗТОРГРЕКЛАМА» телепрессагентлиги.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 16/IX да **Нодирабегим,** 17/IX да **Кўрмайин босдим тиконни.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 17/IX да **Ҳижрон,** 18/IX да **Чоллар ва кампирлар.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/IX да **Гуноҳкор авлиё,** 18/IX да **Отасининг қизи.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— **«Интерцирк— 80»** гастроллари (19.30).

КИНО

15 СЕНТЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ТЕЗЛИК, МАРДЛИК, МАҲОРАТ»— **Қозоғистон.**
«СОЛДАТ ЙЎЛЛАРИ БЎЙЛАБ» — **Восток.**
«АСРЛАР ЙЎЛИДАН БОРЯПМАН»—**Фестиваль.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ПЕТРОВКА —38» — **Қозоғистон** (жуфт ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 35-24-92), **Восток** (катта зал, жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 91-14-61), **Москва** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 33-05-01), **Нукус** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 46-70-69), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 78-86-25), **Дружба** (жуфт соатларда ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 66-15-75).

«АЛИ БОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ САРГУЗАШТЛАРИ»— **Санъат саройи** (кичик зал: 12, 14.30, 17, 19.40, жавоб берувчи автомат телефон 44-39-51).

16 СЕНТЯБРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«ТЕЗЛИК, МАРДЛИК, МАҲОРАТ»— **Қозоғистон.**
«СОЛДАТ ЙЎЛЛАРИ БЎЙЛАБ» —**Восток.**
«АСРЛАР ЙЎЛИДАН БОРЯПМАН»—**Фестиваль.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ПЕТРОВКА —38» — **Қозоғистон** (жуфт ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 35-24-92), **Восток** (катта зал, жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 91-14-61), **Москва** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 33-05-01), **Нукус** (тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 46-70-69), **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 78-86-25), **Дружба** (жуфт соатларда ва тоқ соатларда, жавоб берувчи автомат телефон 66-15-75).

«АЛИ БОБО ВА ҚИРҚ ҚАРОҚЧИ САРГУЗАШТЛАРИ»— **Санъат саройи** (кичик зал: 12, 14.30, 17, 19.40, жавоб берувчи автомат телефон 44-39-51).

Киров район ошхоналар трести

«ЛЕБЕДЬ» КАФЕСИ ҚОШИДАГИ

МАКТАБ-ОШХОНАГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Машғулотлар—1 октябрда бошланади.

Мактаб-ошхона Киров районидаги энг яхши ошхона ва кафеларда ишлаш учун 3-разрядли малакали ошпазларни тайёрлайди.

ЎҚИШ МУДДАТИ —11 ОЙ.

8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Мактаб-ошхона замонавий уч қаватли бинода жойлашган бўлиб, энг сўнгги модернизациялашган иситиш ва совутиш ускуналари ҳамда таълимнинг техника воситалари билан жиҳозлангандир.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқат, махсус кийим, 54—63 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Киров райони, Тимирязев кўчаси, 2-уй (3, 22, 29-трамвайлар; 19, 47-автобусларнинг «Тимирязев кўчаси» бекати.

КИРОВ РАЙОН ОШХОНАЛАР ТРЕСТИ.

«УЗТОРГРЕКЛАМА» телепрессагентлиги.

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

16 СЕНТЯБРЬ— СЕШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

18.30 «Фан оламида». Украина ССР Фанлар академияси. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «М. Сливоцкий куйлайди». 19.50 «1980 йил ҳосили учун». 20.05 «Эдвин Друд сири». Кўп серияли телевизион спектакль премьераси. Ч. Диккенснинг шу номли романи асосида. 1-серия. 21.30 «Время». 22.05 Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиоси академик Катта хорининг концерти. 22.55 «Дунё воқеалари».

Узбекистон телевидениесининг программалари

I

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Қора маккорларнинг тугатилиши». Қўғирчоқ фильм. 18.40 «Ёш куч». Мактаб ўқувчилари учун спорт кўрсатуви. 19.10 «КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олайлик». «Ғиждувон пахта тозалаш заводи». 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «144-баландлик». Ҳужжатли фильм премьераси («Ўзбектелефильм»). 20.05 Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига. «Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институти— буюк олим юбилейига». 20.30 «Ахборот». 20.50 Муқимий номли Республика Давлат музикали театри ёш ижрочиларининг концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 «Ноз-неъмат бунёдкори». 22.20 «Телевидение экранида биринчи марта». «Ўзгалар деб», Бадиий фильм («Ўзбекфильм»). 23.40 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20,05 Янгиликлар. 20.25 Болалар учун фильм. «Футбол — сеҳрли сўз». 20.45 Совет давлати ва ҳуқуқи асослари. «Социалистик жамиятда ҳуқуқ ва ахлоқ». 21.15 «Болдино кузи». Телефильм. 21.45 «Ер ва эл». Телевизион ҳужжатли фильмлар программаси.

17 СЕНТЯБРЬ — ЧОРШАНБА

Марказий телевидениенинг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 Эрталабки гимнастика. 10.05 «Мумми-тролль». Мультфильм. 10.40 Ч. Диккенс. «Эдвин Друд сири». Кўп серияли телевизион спектакль. 1-серия. 12.05 «Эртакка ўхшаган олам». Фильм-концерт (Вильнюс). 12.35 Янгиликлар. 15.00 Янгиликлар. 15.20 «Шунчалар хилма-хил тақдирлар». Телевизион ҳужжатли фильм. 16.10 «А. Н. Островскийнинг ҳаёти». 1-кўрсатув. 17.20 «Горнчилар, қаердасиз?». 17.50 «Меҳнат шон-шуҳрати байроқдорлари». Ленин орденли Новосибирск калайи комбинатининг коллективи ҳақида.

18.05 «Метроном» музикали программаси. Минскдан олиб кўрсатилади. 18.30 «Комплекснинг бунёд этилиши». Қоратов— Жамбул территориал-ишлаб чиқариш комплексининг резервлари ҳақида. 19.15 «Дунё воқеалари». 19.30 «Оқ тунлар». Фильм-балет. 20.00 «Эдвин Друд сири». Кўп серияли телевизион спектакль премьераси. 2-серия. 21.30 «Время». 22.00 УЕФА кубоги учун футбол мусобақалари. «Шахтёр» (Донецк) — «Эйнтрахт» (ГФР). Донецкдан олиб кўрсатилади. 23.45 «Дунё воқеалари». 24.00 УЕФА кубоги учун футбол мусобақалари. «Динамо» (Киев)— «Левски-Спартак» (Болгария). 2-тайм. Киевдан олиб кўрсатилади.

Узбекистон телевидениесининг программалари

I

11.25 Кўрсатувлар программаси. 11.30 «Гўзал малика ва чўпон ҳақида эртак». Қўғирчоқ фильм. 11.40 «Ўсмирлар цирки». Телефильм. 12.10 Болалар учун фильм-концертлар 12.40 «Ўзгалар деб». Бадиий фильм («Ўзбектелефильм»).

18.15 Кўрсатувлар программаси. 18.20 «Довюрак чигиртка», «Алдаркўса ва бой». Мультфильмлар. 18.40 Ўсмирлар учун. «Тенгдош» (рус.). 19.10 «Зарбдор меҳнатимиз—якунловчи беш йилликка». Бухоро тўқимачилари. 19.30 «Ахборот» (рус.). 19.45 «Маҳорат мактаби». Ҳужжатли фильм («Ўзбектелефильм»). 20.00 «Абу Али ибн Сино ҳаёти ва ижоди». Буюк олим таваллудининг 1000 йиллигига бағишланган юбилей кўргазмаси. М. Ойбек номли Ўзбекистон халқлари тарихи музейидан репортаж (ёзиб олинган). 20.30 «Ахборот». 20.50 Ўзбекистон санъат усталари ижросида ўзбек халқ қўшиқлари. 21.30 Москва. «Время». 22.00 «Хирмонингизга барака». 22.15 Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000 йиллигига. Телевизион театр. В. Смирнова-Ракитина. «Абу Али ибн Сино». Танаффус пайтида — (23.00) «Бугун оламда нима гап?». Халқаро аҳвол кундалиги. 24.00 Кўрсатувлар программаси.

II

20.00 Кўрсатувлар программаси. 20.05 Янгиликлар. 20.25 «Эстетика асослари». Эстетиканинг асосий категориялари. «Гўзаллик ва хунуклик». 21.05 «Тошкент областининг 435 минг тонна «оқ олтин»и учун». 21.35 «Ўрмон томони», «Шаҳар шовқинидан йироқда». Телефильмлар. 22.05 Телевизион бадиий фильм (рус.).

Тошкент шаҳар дон қабул қилиш корхонаси маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари директор ўринбосари М. Мирмусаевга онаси

Муборак АЛИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

4 бет ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ», («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент—ГСП, Ленин кўчаси, 41. ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат—33-57-02, бўлимлар: партия турмуши —32-53-66; саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги—32-57-83; совет қурилиши ва ҳуқуқ —32-54-19; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-53-10; адабиёт ва санъат — 32-56-81; ахборот —33-28-95; спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари —32-58-85; хатлар—33-29-70; эълонлар бўлими —33-81-42; нашриёт диспетчери 32-78-94; нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

16 СЕНТЯБРЬ, 1980 й. Р—16586. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Б—2186.